Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראָשען | היינט 8 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

Nr. 47/1647 | Łódź, Niedziela 24 lutego 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאָדז, זונטאג, י"ד אדר א' תרפ"ט | Nr. 47/1647

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

Po krótkich lecz ciężkich cierpieniach zmarł nagle dnia 22 lutego przeżywszy lat 39 nasz najukochańszy

B. P. JAKUB SZWAJCER

ADWOKAT

Wyprowadzenie drogich nam zwłok nastąpi dziś, w niedzielę, dnia 24-go lutego 1929 r. o godz. 12-ej w poł. z domu przedpogrzebowego, o czem zawiadamiają

Żona, dzieci, matka i rodzina.

Dnia 22 lutego r. b. zmarł po krótkich cierpieniach

B. P. JAKUB SZWAJCER adwokat

Zmarły był towarzyszem pracy naszej od pierwszej chwili istnienia Stowarzyszenia i jako radca prawny położył niepospolite zasługi przy rozwoju naszej instytucji.

Z głębokim żalem komunikujemy stowarzyszonym o stracie, którą ponieśliśmy.

Cześć Jego pamięci!

Zarząd Stowarzyszenia Kupców m. Łodzi.

לאָדזשער יוד. געגענז. הילפס-פעראיין צום אַרויסבאָרגן אָהנפּראָצ. הלוואות

„גמילות-חסדים", לאָדז, גלובנא 62.

היינט זונטאָג, ד. 24 פעברואַר 1929, 2 בייטאָג צום ערשטען און 5 נאָכמיטאָג צום צווייטען טערמין אין אונזער לאָקאַל גלובנאַ 62, קומט פאָר

די יעהרליכע גענעראַל-פערזאַמלונג

מיט פאָלגענדען טאָג-אָרדנונג: 1) עפענען די פערזאַמלונג און וואַהלען פון אַ פּאַרזיצענדען, 2) בעריכט פון דער פערוואַלטונג פאַר'ן יאָהר 1928, 3) בעריכט פון דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע פאַר'ן יאָהר 1928, 4) בודזשעט פאַר דעם יאָהר 1929, 5) פרייע פאָרשלאַגען, 6) וואַהלען פון דער פערוואַלטונג, קאַנדידאַטען און רעוויז. קאָמיסיע. איהר ווערט געבעטען פּינקטליך צוקומען

בעמערקונג: לויט דעם § 13 ווערלען מיטגלידער וואָס זענען שולדיג מאָנאַטס-בייטראַג, נישט צוגעלאָזען ווערען צו דער פערזאַמלונג. די פערוואַלטונג

Dr. N. TRACHTENHERC

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען

נאַרוטאָוויטשאַ 11, טעל. 33-16

נעהמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

אַ געוועלב צו פערקויפען

אין צענטרום שטאָט. צו ערפאַהרען זאַמענהאָף 11 ווייַן-, קאָלאָניאַל-געוועלב

צוליב טויט פון

נ"ע יעקב שווייצער

אדוואָקאַט און געוו. יוריס-קאָנסולט פון אונזער פערבאַנד

דריקען מיר אויס דער פאַמיליע אונזער טיפסטען ביילייד.

פערוואַלטונג

פון צענטראַלען סוחרים- און פאַבריקאַנטען-פערבאַנד

פון לאָדזער וואָיעוואודזטווע, לאָדז, פּיעטריקאָווער 10.

נאָך שווערע און לאַנגע ליידען איז פרייטאָג ד. 22 פעברואַר 1929 געשטאָרבען אונזער טייערע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער, אורגרויסמוטער און טאַנטע אין עלטער פון 80 יאָהר

נ"ע רחל אשת ר' פישעל ז"ל ליפּסקא

די לוי' קומט פאָר היינט, זונטאָג, ד. 24 פעברואַר ה. י. 12 אַ זייגער פון טרויער-הויז סקלאַדאָוואַ 13, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען.

פעטריקאָווער 10, טעל. 31-86

נעהמט אָן פון 8–9½ פריה און פון 3½–4½ נאָכמ.

Dr. med. ALBERT GOTLIB

פּיעטריקאָווער 26,

טעלעפאָן 50-77.

אַקושער און ספּעציאַליסט פון פרויען-קראַנקה.

נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אָווענד.

§340

Dr. DONCHIN

מאָניושקי 1, טעלעפאָן 9-97

ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגענקראַנקהייטען

נעמט אָן טעגליך פון 10–1 מיטאָג און 4–7 נ.כ.

זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר און וענערישע קראַנקהייטען - שוואַכע, ליכט און ראָענטגען-שטראַהלען פאַר קאָסמעטיק- לוכט, עלעקטריש-טעראַפּיע.

נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָווענד.

אגודת „לומדי שעורי ערב ובוקר" פל. וואָלנאַשטשי 3.

היינט, זונטאָג, פ' תשא פורים קטן (24 פעברואַר), 7.30 אָווענד אָרדענט איין דער „שעורי ע"ב" אין גרויסען ענגלישען זאַל, פאַסאַזש-שולץ 2

אַ גראַנדיעזע סיום-פייערונג אויף מסכת שבת

מיט דער בעטייליגונג פון פאָלגענדע רבנים:

והר' הגאון אדמו"ר ר' ישראל יוסף פינקלער אבדק"ק ראַדאָשיץ שליט"א | הר' הגאון ר' יצחק יהודה טרונק שליט"א מקוטנאָ

ווי אויך די גרעסטע לאָדזער טאַלאַנטפולסטע רעדנער.

אין דער פייערונג נעמט אָנטייל חזן אהרן גאָלדוואַסער מיט אַ גוט איינשטודירטען כאָר.

ביל. טען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון ענגלישען זאַל, פאַסאַזש-שולץ 2, ביי אָרבאַך, נאָוואָמיעסקאַ 4 ביי קאַלמאַנאָוויטש, נאָוואָמיעסקאַ 9 און ביי משה פאָגעל, פּאָמאָרסקאַ 6.

בעמ.: אַלע צוגעשיקטע איינלאַדונגען אויף מוצש"ק, זענען גילטיג היינט, זונטאָג.

פּראָיעקט וועגן העכערן דאָס דירה-געלט שוין אַריינגעטראָגן געוואָרן אין סיים.

וואַרשאַ, 23 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט איז אַריינגעטראָגן געוואָרן אין סיים דער פּראָיעקט, וואָס איז אָנגענומען געוואָרן אויף דער לעצטער זיצונג פון מיניסטאָרען־ראַט וועגן העכערן דאָס דירה־געלט, כדי צושאַפען דעם פאָנד פאַר בילינע דירות. דער פּראָיעקט האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע אויפרעגונג צווישען די בעאַמטע, וועלכע האַלטען, אַז דורכדעם וועט אינגאַנצען צו נישט געמאַכט די הוספה, וואָס זיי בעקומען.

לויט דעם ראַיינגען פּראָיעקט וועט פון 1־טען אַפּריל 1929 געהעכערט ווערען דאָס דירה־געלט פאַר די לאָקאַלען, וואָס אונטערליגען דעם לאָקאַטאָרען־שוץ, אויף פאָלגענדע יסודות: פאַר 2־ציממערדיגע וואוינונגען מיט 2 פּראָצ. יעדען קוואַרטאַל, פאַר 3־ציממערדיגע 3 פּראָצ. פאַר 4־ציממערדיגע צו 4 פּראָצ., פאַר 5־ציממערדיגע 6 פּראָצ., און פאַר 6 און 7־ציממערדיגע וואוינונגען 8 פּראָצ. יעדעם קוואַרטאַל און ענדליך פאַר לאָקאַלען, וואָס נעהמען אַרום מעהר ווי 7 צימערען, ווי אויך געשעפטען און אַנדערע אינדוסטריעלע און האַנדעלס־לאָקאַלען — מיט 10 פּראָצענט יעדען קוואַרטאַל. פאַר 1־ציממערדיגע וואוינונגען אָדער אַ צימער מיט אַ קיך. וועט די העכערונג פון דירה־געלד אָנגעהויבען ווערען ערשט דאַן, ווען זי וועט דערגרייכען ביז 100 פּראָצ. פון דער פאַר־מלחמה'דיגער דירה־געלד און וועט בעטרעפען צו אַנדערטהאַלבען פּראָצ. פאַר יעדען קוואַרטאַל. דאָס דירה־געלד וועט סיסטעמאַטיש געהעכערט ווערען אַזוי לאַנג, ביז עס וועט דערגרייכען פאַר 1־ציממערדיגע וואוינונגען ביז 130 פּראָצ. פון גרונד דירה־געלד, פאַר 2־ציממערדיגע ביז 140 פּראָצ., פאַר 3־ציממערדיגע ביז 150 פּראָצ., פאַר 4־ציממערדיגע ביז 160 פּראָצ. און פאַר אַלע איבעריגע לאָקאַלען ביז 200 פּראָצ. גרונד־דירה־געלד, לויט דעם פּראָיעקט ווערט איינגעפיהרט דער שטייער אויפ'ן בויפאָנד, וואָס נעהמט אַרום 75 פּראָצענט פון די אויבען־אויסגערעכענטע הוספות פון דירה־געלד.

דער געזעץ־פּראָיעקט לעגט אַרויף אויף די וירטסלייט אַ פליכט צו בענוצען 15 פּראָצענט פון די דירה־געלד־הוספות אויף דורכצופיהרען די נויטיגע רעמאָנטען.

דיסקוסיע וועגן פערקלענערן דעם אומזאַץ-שטייער

אין דער סוב-קאָמיסיע פון סיים.

וואַרשאַ, 23. (טעלעפאָניש). די סוב־קאָמיסיע, וואָס איז אויסגעטיילט געוואָרן פון דער פינאַנץ־קאָמיסיע ביים סיים האָט אָנגעהויבען די דיסקוסיע איבער די פאָרשלאַגען וועגן פערקלענערן דעם אומזאַץ־שטייער.

פּראָפ. קושיושאַנאָווסקי (רעגירונגס־קלוב) האָט זיך אַרויסגעזאָגט פאַר פערקלענערן דעם אומזאַץ־שטייער, וואָס מוז אבער געמאַכט ווערען זעהר פאָרזיכטיג. דעם אופן ווי אַזוי דעם שטייער צו פערקלענערן, דאַרף לויט דעם פּראָפ. קושיושאַנאָווסקי איבערגעגעבען ווערען דער רעגירונג. ביי געלעגענהייט האָט דעפּ. פּאַרבשטיין געהאַלטען אַ גרויסע רעדע וועגען פערקלענערן דעם אומזאַץ־שטייער.

אַ טאָרד אין אַ צוג צווישען ווילנא און וואַרשא.

ווילנאַ, 23. (ספּ. טעל.) אין דעם צוג, וואָס געהט פון ווילנאַ קיין וואַרשאַ איז פאָרגעקומען אַ שרעקליכער מאָרד. אויף דער סטאַציע מאַרשעקאַניעץ איז דערמאָרדעט געוואָרען און אַרויסגעוואָרפען געוואָרען פון צוג דער גרויסער ערד־בעזיצער טאַמאַש באָגושעוויטש, וועלכער איז געפאָהרען אין אַ קופּע פון דער דריטער קלאַס. אין דעמזעלבען קופּע האָבען זיך געפונען 2 אוקראַינער, וועלכע זענען אויסגעשטיגען אויף דער סטאַציע אַלקעניקי. זיי זענען שפּעטער אַרעסטירט געוואָרען און אָפּגעשטעלט געוואָרען קיין ווילנאַ.

דער ערמאָרדעטער באָגושעוויטש שטאַמט פון פּויזנער קאַנט. ביי איהם האָט מען געפונען 170 זל. מזומנים, וועקסלען אויף 100 טויזענד זל. און אויפ'ן פינגער אַ ברילאַנטענעם רינג.

די רעוויזיע פון דער קאָנסטיטוציע

אנהויב פון דער דיסקוסיע אין סיים.

וואַרשאַ, 23 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף דער פרייטאָג'דיגער זיצונג פון סיים האָט זיך אָנגעהויבען די דיסקוסיע איבער דעם פאָרשלאַג פון רעווידירען די קאָנסטיטוציע. די גאַלעריע, פּרעסע־לאָזשען און דיפּלאָמאַטישע לאָזשען זענען געווען איבערפול.

ס'האָט זיך גערעדט, אַז די לינקע קלובען וועלען אַריינטראָגען אַ פאָרשלאַג: אָפּצוּוואַרפען דעם פּראָיעקט באַלד אין דער ערשטער לעזונג, אָבער דער פאָרשלאַג איז אָבער נאָך נישט אַריינגעקומען.

צום וואָרט זענען פערשריבען 50 רעדנער, דער פאָרשלאַג וועט נאָך דער דיסקוסיע אָפּגעשיקט ווערען אין דער קאָמיסיע, אין אַלגעמיין הערשט אָבער די מיינונג, אַז וועגן גורל פון רעוויזיע פון דער קאָנסטיטוציע וועט רעצידירען נישט דער סיים...

באַלד ביים אָנהויב פון דער זיצונג, האָט רעפּ. ניערושאַלקאָווסקי „פּ.פּ.ס. ערקלערט, אַז וועגן דער קאָנפיסקאַציע פון פּ. פּ. ס.'ישען אָרגאַן „פּאָבודקאַ“, האָט דער קלוב פון פּ.פּ.ס. אַריינגעטראָגען אַן אינטערפּעלאַציע צו דער רעגירונג. דער אינהאַלט פון דער אינטערפּעלאַציע איז אָבער אויך קאָנפיסקירט. וואָס איז בפירוש נעגען דער קאָנסטיטוציע.

דער סיים־מאַרשאַלעק האָט געפאָדערט, אַז מ'זאָל איהם געבען אַ קאָנפיסקירטען נומער און ער וועט זיך וועגען דעם ווענדען צום פּרעמיער און אינערן־מיניסטער.

אויפ'ן ערשטען פּונקט פון טאָג־אָרדנונג האָט זיך געפונען די פראַגע וועגן נעהמען רעקרוטען אין יאָהר 1929, דער קאָמוניסטישער רעפּוטאַט סיפּולאַ, האָט פאָרגעלעגט אָפּצוּוואַרפען דעם געזעץ־פּראָיעקט דער פאָרשלאַג פון סיפּולאַ איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

דאַן האָט וועגען ענדערען די קאָנסטיטוציע דער ערשטער גערעדט פּאָלקאָווניק סלאַוועק, ער האָט אָנגעוויזען, אַז דער מלוכה־בוי מוז זיין צוגעפּאַסט צו דער פּסיכיק פון פאָלק. אין סיים פון יאָהר 1919 זענען אַריין אין אַ געוויסער צאָהל טוער פון דער רעוואָלוציע־צייט, וועלכע האָבען אַריינגעברענגט אין דער קאָנסטיטוציע ריין־טעאָרעטישע רעמאָקראַטישע פּרינציפּען, זיי האָבען צוגעשניטען די קאָנסטיטוציע אויף דער פראַנצויזישער מאַנער און די סיים־טאַקטיק געשמאָלצען מיט עסטרייכישען סאָס. עטליכע פּונקטען פון דער קאָנסטיטוציע מוזען געענדערט ווערען.

רעפּ. וויניאַרסקי זאָגט זיך אַרויס פאַר ענדערען עטליכע פּונקטען פון דער קאָנסטיטוציע אָבער נישט די, וועלכע ס'לעגט פאַר דער רעגירונגס־בלאָק.

רעפּ. ניערושאַלקאָווסקי (פּ.פּ.ס.) זאָגט, אַז צווישען דער שטעלונג פון רעגירונגס־בלאָק און פּ.פּ.ס. איז נישט פערהאַן קיין בריק צו אַ קאָמפּראָמיס. פּוילען וועט זיך נישט דערהאַלטען אין די איצטיגע גרענעצען אויב זי וועט אַראָפּגעהן פון וועג פון פּאַרלאַמענטאַרישער רעמאָקראַטיע. ס'איז ביי דער געזעלשאַפט נישט געווען קיין גרעסערע ענטוישונג, ווי די פאָראויסזאָגונג פון אַ מאָראַלישער כאַנאַציע. מיר זענען צופרידען נאָר מיט דעם, וואָס אייער פּראָיעקט פערענדיגט די צייט פון געהיימניש.

מאַרשאַל פּילסודסקי וועט זיין אָנוועזענד

אויף דער זיצונג פון דער בודזשעט־קאָמיסיע ביים סענאַט.

וואַרשאַ, 23 (טעלעפאָניש). אויף דער מיטוואָכדיגער זיצונג פון סענאַט וועט בעטראַכט ווערען דער בודזשעט פון קריגס־מיניסטעריום. צו דער זיצונג זאָל קומען דער קריגס־מיניסטער מאַרשאַל פּילסודסקי.

אָפּשאַפען אַלע רעליגיעזע און נאַצ. בעגרענצונגען

פאָדערט דאָס יודישע „קאָלאָ“.

וואַרשאַ, 23 (טעלעפאָניש). די יודישע קאָלאָ, פּ.פּ.ס. א. אַנד. קלובען האָבען אַריינגעטראָגען אַ געזעץ־פּראָיעקט וועגען אָפּשאַפען אַלע רעליגיעזע און נאַציאָנאַלע בעגרענצונגען. דער פאָרשלאַג וועט אָפּגעשיקט ווערען אין דער קאָנסטיטוציע־קאָמיסיע.

פערזיכערונג אויף עלטער

און אַרבייטס-אונפעהיגקייט.

וואַרשאַ, 23 (טעלעפאָניש). דאָס אַרבייטס־מיניסטעריום האָט אַריינגעטראָגען אין סיים אַ געזעץ־פּראָיעקט וועגען פערזיכערונג אויף עלטער און אַרבייטס־אונפעהיגקייט.

קאָנפערענץ צו ראַטעווען די ישיבות.

וואַרשאַ, 23 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די וואָך וועט אין וואַרשאַ פאָרקומען אַ קאָנפערענץ צו ראַטעווען די ישיבות. אויף דער קאָנפערענץ ווערען ערוואַרט הונדערט דעלעגאַטען רבנים אין אָרטאָדאָקסען פון אַלע שטעט און שטעטלעך פון פּוילען

די פעלקער-ליגע און די מינדערהייטען.

גענף, 23. (ספּ. טעל.) די פעלקער־ליגע האָט פערעפענטליכט אַ מעמאָראַנדום פון פאָרשטעהער פון קאַנאַדאַ, דאַנדוראַנד וועגען דער פּראָצעדור, וואָס דאַרף אָנגעווענדעט ווערען בנוגע די פּעטיציעס פון די מינדערהייטען. דער קאַנאַדער פאָרשטעהער זאָגט זיך אַרויס פאַר פערלייכטערן די מינדערהייטען זיך צו ווענדען צו דער פעלקער־ליגע, וועלכע דאַרף זיך פערנעהמען מיט די ענינים פון די מינדערהייטען און זיי נישט גרינגשעצען ווי ביז איצט.

טראָצקי איז קראַנק אויף מאַלאַריע.

קאָנסטאַנטינאָפּאָל, 23 (ספּ. טעל.) נעכטען איז פאָרגעקומען אַ דאָקטוירים־קאָנסוליום, וועלכער האָט פעסטגעשטעלט, אַז טראָצקי איז קראַנק אויף מאַלאַריע און, אַז זיין געזונד־צושטאַנד איז אַ זעהר ערנסטער.

בערלין, 23 (ספּ. טעל.) די פראַנצויזישע רעגירונג האָט זיך אָפּגעזאָגט צו געבען אַ וויזע טראָצקין אויף אַריינצופאָהרען קיין פראַנקרייך.

דאָס איינציגע לאַנד, וואו ס'איז מעגליך, אַז טראָצקי זאָל בעקומען אַן ערלויבניש צו בלייבען איז נאָרוועגיען.

פערענדיגט דעם שטרייק

אין דער קאָאָפּעראַטיווען-באַנק.

וואַרשא, 23 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט האָט זיך פערענדיגט דער שטרייק פון די אָנגעשטעלטע אין באַנק פאַר די קאָאָפּעראַטיווען. ביידע צדדים זענען איינגעגאַנגען אויף אַן אַרביטראַזש פון קולטור־אַמט.

קאַנאַדא וועט אויך איינפיהרען עמיגראַציע-קוואָטעס.

אָטאַוואַ, 23 (י.ט.א. טעלעגראַפיש). אין קאַנאַדישען פּאַרלאַמענט האָט ד״ר עדוואַרד אַריינגעטראָגען אַ געזעץ־פּראָיעקט וועגען איינפיהרען עמיגראַציע־קוואָטעס פאַר פערשידענע לענדער. די דאָזיגע בעגרענצונגען זאָלען נישט חל זיין אויף ענגלישע לענדער און די פעראייניגטע שטאַטען.

געוואַלדיגער שטורם אין אַרגענטינאַ

עטליכע שיפען אונטערגעגאַנגען.

לאָנדאָן, 23 (אַטע) פון בוענאָס איירעס מעלדעט מען, אַז איבער דער שטאָט איז אַריבער אַ שרעקליכער שטורם־ווינד, וועלכער האָט געמאַכט גרויסע שאָדענס. 4 שיפען וועלכע זענען געשטאַנען אין פּאָרט זענען אָפּגעריסען געוואָרען פון אַנקער און זענען געוואָרפען געוואָרען אין מיטען ים. פיל קלענערע שיפען זענען בעשעדיגט געוואָרען, דער ענגלישער דאַמפער „טינטאַרעטאַ“ האָט זיך צוזאַמענגעשטויסען מיט דער דייטשער שיף „אַנדאַלוזיאַ“.

שוואַרצער שניי אין בולגאַריען.

סאָפיאַ, 23 (אַ.וו.) אין יוגאָסלאַוויען און בולגאַריען העכשען ווייטער גרויסע פרעסט, וועלכע דערגרייכען ביז 32 גראַד. אין עטליכע ערטער האָט מען בעמערקט אַ זעלטענע ערשיינונג, ס'איז געפאַלען אַ שוואַרצער שניי. אַזאַ שוואַרצער שניי איז אויך געפאַלען אין רומעניען.

2 הויפּט-שטעט אין יוגאָסלאַוויען.

בעלגראַד, 23 (אַטע) אין די פּאָליטישע קרייזען געהען קלאַנגען, אַז דער קעניג אַלעקסאַנדער האָט בדעה מיט'ן גאַנצען הויף אַריבערצופאָהרען אויף אַ לענגערע צייט קיין זאַגרעב וועלכע וועט ערקלעהרט ווערען אַלס די צווייטע הויפּטשטאָט פון יוגאָסלאַוויען.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 68 יאָהר אונזער ליבע מוטער, גרויסמוטער, שוויגער־מוטער און טאַנטע

ג.ע. מלכה זילבערבאַנד

(געב. שפּיגעל פון פּינטשעוו).

די לויה וועט פאָרקומען היינט, זונטאָג, דעם 24־טען פעברואַר ד. י., 2 אַ זייגער נאָכמיטאָג פון טרויער־הויז וואָכאָדניאַ 27.

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

LEKARZ DENTYSTA צאָהן-אַרצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08.

היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער און מויל־קראַנקהייטען, צאָהן - ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט - בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער.

נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָווענט.

לעכער

מאַשינאַוועס

ווערען אָנגענומען אויסצונייהען צו בילינע פרייזען

ביי ג. נאָרדמאַן

29 זעלאָנאַ 29

די בעוואוסטע מיט איהר גוטסקייט

אָריגינעלע, רוסישע (סאַרעפּטישע)

גאָרטשיצע

אין פּראַשעק אין אַלע פּאַקונגען, אין טראַנספּאָרטען פון 4 קילאָ אָן צו הורט־פּרייזען ליפערט פון די לאַגערן

די גענעראַל-רעפּרעזענטאַנץ

אויף דער פּוילישער רעפּובליק און פרייסטאַט דאַנציג

Pierwsze Warszawskie Importowe Towarzystwo

„E. W. I. G.” Sp. Akc.

צענטראַלע, וואַרשאַ, לעשנאַ 10.

אָפּטיילונג אין לאָדז, פּאָלודניאָוואַ 20, טעל. 67.

הורט־פערקויף. פערלאַנגט אָפּערטען און פּרייז־קוראַנטען.

„ייִדישער פּאָלקסבלאַט“
יאָרג.
24 פעברואר 1929

„געלע לאַטע“.

וועגן די צאַרישע באַגרענצונגען

„צו די אייניוואוינער פון דער אָסאָרע שעניצא אויף די הענט פון ה' רוד יאַבלאָנקע.

דער אַמט פון דער גמינע שעניצא מעלדעט, אַז דער קרייז־סטאַראָסטע פון מינסק־מאַזאָוויעצק האָט מיט זיין רעציזיע פון 30 יאַנואַר ה. י. אויפן סמך פון אַרטיקעל 295 פון געזעץ וועגן גמינעס פון יאָהר 1864 מבטל געמאַכט דעם בעשלוס פון דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג פון דער אָסאַדע שעניצא, בנוגע דעם אויסזאַהל צו ליב'רעם, וואָס דער קאַנדידאַט שלמה כאַראַוויטש איז פון משה'ס גלויבען.

אונטערגעשריבען דער גמינע־וואָיט פון מינסק־מאַזאָוויעצק.

אָט איז אַן אילוסטראַציע פון דער געלער לאַטע, וועלכער איז געבליבען צוגעקלעפּט צו אַ קיבוץ פון 3 מיליאָן בירגער, נאָר פאַר דעם איינציגען חטא, וואָס זיי זענען ייִדען. פיל האָט די פּוילישע מלוכה דורכגעמאַכט פאַר די לעצטע צעהן יאָהר, פיל שווערע און וויכטיגע ענינים האָט זי בעוויזען צו ערלעדיגען, נאָר די צאַרישע געזעצען, וועלכע זענען דאָך אין אַמאָליגע צייטען נישט ווייניגער געהאַסט געוואָרען פון פּוילישען פאָלק, ווי דורך ייִדען, זענען געבליבען און זייער קראַפט אין בעציהונג צו ייִדען.

מ'פרגזט אונז אָפט איינרעדען אַז ערשטענס, האָבען די צאַרישע געזעצען פאַקטיש נישט קיין שום פּראַקטישע בעדייטונג און צווייטענס, אויב די דאָזיגע געזעצען זענען פאָרמעל יאָ פערבליבען, זענען זיי נוגע נישט נאָר ייִדען נאָר אויך די קאַטוילישע קירך, וועלכע איז אין אַמאָליגען פּראַוואָס אַזנעם רוסלאַנד אויסגעשטעלט געוואָרען אויף אַ נידעריגער מדרגה.

נישט קוקענדיג אָבער, וואָס אונזערע היימישע „ראַדיקאַלען“ מאַכען פלומרשט דעם אָנשטעל, אַז אין פּוילען שפּילען די רעליגיעזע דיפערענצען נישט קיין שום ראָל נישט־קוקענדיג, וואָס די ענדעקישע קלעריקאַלען פיהרען כסדר דיסקוסיעס מיט די „מאַסאָנען“ פון סאַנאַציע־לאַגער וועגען גט׳ און רעליגיעזע חתונות — איז אָבער דאָך פּוילען דורכאויס אַ קאַטוילישע מדינה, און כאָטש אויפן סמך פון דער קאָנסטיטוציע זענען אַלע רעליגיעס גלייכבערעכטיגט, מיט דער קלייניגער בעוואָרעניש, אַז די קאַטוילישע רעליגיע פערנעהמט דעם ערשטען אָרט — ווערט אָבער פאָרט די קאַטוילישע רעליגיע פּריווילעגירט. ס'איז גענוג אַ קוק צו טאָן אין דעם ערשטען בעסטען בודזשעט פון דער פּוילישער מלוכה פאַר דער צייט פון איהר צעהן־יאָהריגער עקזיסטענץ, כדי זיך אין דעם צו איבערצייגען.

און נישט אומזיסט האָט דער איצט שוכן־עפר, דער אַנטיסעמיטישער גלח לוטאָסלאַווסקי אַזוי פערביסען בעקעמפט דעם פאָרשלאַג וועגען מבטל מאַכען די צאַרישע באַגרענצונגען לגבי ייִדען, כאָטש די קאַטוילישע קירך איז אויך געווען פעראינטערעסירט אין מבטל מאַכען די באַגרענצונגען. גלח לוטאָסלאַווסקי האָט אויסגעצייכענט פערשטאַנען, אַז לגבי דער קירך וועלען די באַגרענצונגען קיינמאָל נישט אָנגעווענדעט ווערען און לגבי ייִדען דאַרף מען זיך נאָך לאָזען „אַנ'אָפּענעם וועג“.

אמת, די קאָנסטיטוציע פון 17־טען מערץ 1921 שטעלט פעסט, אַז אַלע בירגער פון דער רעפּובליק זענען גלייך אין זייערע רעכט, אומאָפּהענגיג פון זייער נאַציאָנאַליטעט און רעליגיע. אמת, די זעלבע קאָנסטיטוציע פעראָרדענט מבטל צו מאַכען אַלע פאָרשריפטען און געזעצען, וועלכע שטעהען צו איהר אין סתירה; אמת, די קאָנסטיטוציע זעהט נישט פאָר, אַז די אויבענאויסגערעכענטע פּרינציפּען זאָלען נישט נוגע ייִדען — דאָס איז אַלץ אמת, און דאָך איז ביז היינטיגען טאָג אין פריהערן אומאָפּהענגיגען פּוילען פערבליבען די געלע לאַטע, וועלכע רופט זיך „צאַרישע באַגרענצונגען“.

די באַגרענצונגען זענען פון אַ פערשידענאַרטיגען כאַראַקטער. אייניגע פון זיי באַגרעניצען די רעכט פון ייִדען צו פערנעהמען עפענטליכע רעפּרעזענטאַטיוו אַמטען, אַנדערע פון זיי באַגרעניצען די פרייהייט פון בעוועגונג, און נאָך אַנדערע פון זיי טראָגען דעם כאַראַקטער פון אויסנאַהמס־געזעצען, וועלכע ווערען אָנגעווענדעט אויסשליסליך לגבי מענשען פון משה'ס גלויבען.

די געזעצגעבערישע אַנשטאַלטען און די רעגירונג האָבען ביז היינטיגען טאָג די דאָזיגע אומגעלאָמפּערטע און, פערהאַסטע מיטעלאַלטערליכע געזעצען נישט מבטל געמאַכט — האָט מען געמיינט, אַז ענדליך האָט זיי דער העכסטער געריכט אָראָפּגעהאַקט דעם קאָפּ. און נעמליך, ביים בעטראַכטען אַ געוויסען קאָנקרעטען ענין האָט דאָס העכסטע געריכט דעם 16־טען פעברואַר 1924 אַרויסגעטראָגען אַנ'אורטייל, וועלכער זאָגט, אַז אַלע פאָרשריפטען, וועלכע באַגרעניצען די ייִדישע בעפעלקערונג, האָבען אויפגעהערט צו פערפליכטען פון דעם מאָמענט, ווען ס'איז אַריין אין לעבען די קאָנסטיטוציע. מיט 7 חדשים שפּעטער האָט דער העכסטער אַדמיניסטראַטיווער טריבונאַל געפּסקנ'ט, אַז די באַגרענצונגען פערפליכטען, כל זמן זיי וועלען נישט בטל ווערען.

אין דער בעלייכטונג פון דעם אורטייל פון העכסטען אַדמיניסטראַטיוון טריבונאַל ווערט קלאָר דער ענטפער פון סטאַראָסטע פון מינסק־מאַזאָוויעצק, וועלכער האָט געהאַנדעלט אין הסכם מיט דער אַדמיניסטראַטיווער פּראַקטיק און מיט דעם בוכשטאַב פון געזעץ.

די אַרטיקלען 96, 109 און 111 פון דער קאָנסטיטוציע פערפליכטען נאָך דערהייל לכל הפּחות פאָרמעל, אָבער די צאַרישע געזעצען פערפליכטען פאַקטיש. אמת, צווישען ביידע איז פערהאַן אַ געוואַלטיגע סתירה, אָבער ווער וועט זיך דאָס נעהמען צום האַרצען?

די צייטווייליגע רוסישע רעגירונג פון פירשט לוואָוו האָט אין יאָהר 1917 מיט איין דעקרעט מבטל געמאַכט אַלע פערעלטערטע און פערשימעלטע געזעצען, וועלכע זענען אָנגעווענדעט געוואָרען לגבי ייִדען, אָבער אין פּוילען וואַרטען מיר שוין צעהן יאָהר און ס'ריהרט זיך נישט פון אָרט.

אַ נאַרישער אַנ'אַבסורדאַלער געזעץ — אָבער פאָרט אַ געזעץ. און דעריבער מוז איהם דער מינסק־מאַזאָוויעצקער סטאַראָסטע אויספיהרען.

א. צ—ם.

אַנטיסעמיטישע סטודענטען אין דייטשלאַנד

פאַר־ערזאַיינצופיהרען „נומערוס־קלאַוזוס“ פאַר ייִדען

בערלין, (יט"א) לויט מיטטיילונגען פון דער אַנטיסעמיטישער פּרעסע, האָט די רעפּרעזענטאַנץ פון סטודענטען־פערבאַנד אויף דער אוניווערזיטעט אין ערלאַנגען, לויטן פאָרשלאַג פון דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישער פראַקציע, אָנגענומען פאָלגענדע רעזאָלוציע:

„די ערלאַנגער סטודענטשאַפט פאָדערט איינצופיהרען אין אַלע דייטשע הויכשולען דעם סיסטעם פון „נומערוס־קלאַוזוס“ פאַר נישט־דייטשע, בעזונדערס פאַר סטודענטען פון דער ייִדישער ראַסע“.

די רעזאָלוציע איז איבערגעשיקט געוואָרען דעם הויפּט־קאָמיטעט פון דייטשען סטודענטען־בונד. ווי בעקאַנט, איז די ערלאַנגער סטודענטשאַפט די רעאַקציאָנערסטע אין גאַנץ דייטשלאַנד.

דער שטרייט וועגן דער קאָנצעסיע ביים ים־המלח

לאָנדאָן, (יט"א) „מאָרנינג פּאָסט“ טיילט מיט, אַז די פראַנצויזישע רעגירונג שטעהט פעסט אויפן שטאַנדפּונקט, אַז די קאָנצעסיע אויף צו עקספּלאָאַטירען די רייכטימער פון ים־המלח, וואָס איז ערטיילט געוואָרען אין יאָהר 1910 דורך דער טערקישער רעגירונג, אַ גרויסע פראַנצויזישע בירגער, בעזיצט נאָך איצט די פולע יורידישע גילטיגקייט. אין פאַל, ווען די ענגלישע רעגירונג וועט נישט אָנערקענען די גילטיגקייט פון דער קאָנצעסיע, וועט פראַנקרייך איבערגעבען דעם ענין צו ענטשיידען דעם אינטערנאַציאָנאַלען שידס־טריבונאַל אין האַאַג.

אַ דענקמאָל פאַר אָסקאַר שטרויס אין וואַשינגטאָן

ניו־יאָרק, (יט"א) לויטן פאָרשלאַג פון ייִדישען קאָנגרעסמאַן עמנואל צעלער, האָט דער רעדנקמאָלער־קאָמיטעט ביים אַמעריקאַנער קאָנגרעס בעשלאָסען צו שטעלען אין וואַשינגטאָן אַ דענקמאָל פאַר דעם פערשטאָרבענעם ייִדישען פּאָליטיקער אָסקאַר ס. שטרויס, וועלכער איז געווען אין דריי פעריאָדען אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדאָר אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל און שפּעטער — מיטגליד פון אַמעריקאַנער קאַבינעט (דער איינציגער ייִד, וואָס איז געווען מיטגליד פון אַמעריקאַנער קאַבינעט).

אָסקאַר שטרויס איז אַ ברודער פון וועלט־בעריהמטען ייִדישען פילאַנטראָפּ נאַטאַן שטרויס.

ער איז געשטאָרבען דעם 3־טען מאַי 1926. בשעתו איז ער געווען פאָרשטעהער פון די פעראייניגטע שטאַטען אין אינטערנאַציאָנאַלען שידס־טריבונאַל אין האַאַג. אין יאָהר 1899 איז שטרויס זיך צוזאַמענגעקומען מיט ד"ר הערצל אין ווין און אַרומגערעדט די מעגליכקייטען פון פערהאַנדלונגען מיט דער טערקישער רעגירונג, וועגען ארץ־ישראל. נאָך דעם קישינעווער פּאָגראָם (1903) האָט אָסקאַר שטרויס בעוואויזען דעם פּרעזידענט רוזוועלט אַרויסצושיקען דער צאַרישער רעגירונג די בעריהמטע נאָטע פון די פעראייניגטע שטאַטען.

אַרויסטריט פון ייִדישע אַדוואָקאַטען אין אונגאַרן

געגען זייערע קאָלעגען־משומדים.

בודאַפּעשט, (יט"א) בעת די וואַהלען צו דער אונגאַרישער אַדוואָקאַטען־קאַמער האָט זיך פון לאַנגע יאָהרען איינגעשטעלט אַ טראַדיציע, לויט וועלכער אויף דער קאַנדידאַטען־ליסטע ווערען העלפט געשטעלט ייִדען און נישט־ייִדען. אין משך פון דער צייט זענען אָבער אַ סך ייִדישע אַדוואָקאַטען אַריבער צו אַנדערע גלויבענס, זיי האָבען אָבער נאָך אַלץ פיגורירט אויפן ייִדישען קאַנטינגענט. די ייִדישע אַדוואָקאַטען האָבען דעריבער איצט אונטערגענומען אַנ'אַקציע, אויסצושליסען די געשמד'טע ייִדען פון דער ייִדישער ליסטע. די אַקציע איז געקרוינט געוואָרען מיט ערפאָלג. און די משומדים בעלעסטיגען שוין נישט מעהר די ייִדישע ליסטע.

די ייִדישע צייטשריפט „ערושיענלעסיג“ בעגריסט דעם דאָזיגען שריט פון די ייִדישע אַדוואָקאַטען, אַלס דעם ערשטען אָרגאַניזירטען געזעלשאַפטליכען אַרויסטריט געגען אָפּטרינונג. די צייטשריפט זעהט אין דעם שריט אַ בעוויז פאַר דער אָפּגייונג, וואָס עקזיסטירט אין דער ייִדישער געזעלשאַפט געגען משומדים.

90 בעדואינער אַרעסטירט

ירושלים, (יט"א) די חיפה'ער פּאָליציי האָט אַרעסטירט 30 העלאַכען פון סיריא, וועגען וועלכע עס איז דאָ אַ חשד, אַז זיי האָבען מיט אַ געוויסער צייט צוריק ערמאָרדעט דעם שייך סולאַם. לויט דער געריכטס־אויספאָרשונג איז דער מאָרד אַ רעזולטאַט פון אַ'ם מנהג פון בלוט־נקמה צווישען די בעדואינער.

די „גאָלדענע געשעפטען“

פון די ייִדישע נעפּלייט אין רוסלאַנד.

(אַ בריף פון מאָסקווע).

עטליכע טעג נאָך דעם, וואָס איך בין אָנגעקומען אין מאָסקווע, האָט מיר אַ רוסישע פרוי געזאָגט:

די ייִדען זענען אַ כיטרע פאָלק, אַפילו איצט, אונטער דעם באָלשעוויסטישען רעזשים, ווען אונז איז אַזוי שלעכט, לעבען זיך די ייִדען אויך גוט. זיי האָבען פערכאַפּט די בעסטע פּלעצער אויף די מערק, און אין די רעגירונגס־אַמטען זענען כמעט אַלע ייִדען.

פערביסענע אַנטיסעמיטישע ווערטער, אָבער יערענפאַלס אָפּענהערציגע, איך האָב וועגען דעם פיל נישט געטראַכט, וואָרום וואָס איז דער וואונדער? אַנטיסעמיטען רעדען דאָך אַלע מאָל אַזוי מאָלע, וואָס אַ ייִד איז אַן אַפּקע פּראַפּעלט. איז אָבער נישט פערביי מעהר ווי אַ וואָך, ווי איך האָב דערהערט כמעט די זעלבע ווערטער ווידער אַמאָל — און דאָס מאָל פון אַ ייִדען. נישט געזען, פערשטעהט זיך, דער פערביסענער טאָן, געפעהלט האָט דער אויסדרוק „כיטרע“, אָבער אין תוך געגומען די זעלבע זאַך. דער זעלבער נוסח — די ייִדען שלאָגען זיך דורך בעסער ווי די גוים, האָבען די בעסטע פּלעצער אויף די מערק, פערנעהמען כמעט אַלע אַמטען אין רעגירונג. און געזאָגט האָט דאָס דער ייִד מיט אַ טאָן פון שטאָלץ.

האָט דאָס שוין מיר פעראינטערעסירט, אַז ווייבאַלד אַ ייִד זאָגט דאָס, מוז דאָך דאָס זיין אמת. איך האָב זיך אָנגעהויבען צוקוקען, איך האָב גענומען אַ שפּאַציר אויף אַלע גרויסע מאָסקווער מערק, וואו עס שטעהען אויסגעשטעלט הונדערטער ביידלעך און שטופּ־וועגעלעך, וואו מען פערקויפט אַלעם אין דער וועלט, פון קנעפּלעך ביז אויבערמאַנטלען. אָבער וואו איך בין געגאַנגען, האָב איך געזעהן זעהר ווייניג ייִדען, מען האָט בוכשטעבליך געדאַרפט שטאַרק זוכען, אום צו געפינען אַ ייִדען. דאָ בין איך אַוועק אין פערשידענע קלייטען. דאָ זענען אַפּיסעל מעהר ייִדען ווי אַנדערע, דאָך נישט גענוג, עס זאָל זיך וואַרפען אין די אויגען.

האָב איך זיך שטאַרק געוואונדערט, פונוואַנען נעהמט זיך די לעגענדע, אַז ייִדען פערנעהמען אַלע פּלעצער, וואו מען קען נאָר פערדינען אַ שטיקעל ברויט? פונוואַנען נעהמט זיך אין אַלגעמיין די איינרעדעניש, אַז די ייִדען שלאָגען זיך דורך בעסער פון די נישט־ייִדען? מען האָט דאָך, ווי דוכט זיך, געג. געשריבען וועגען דער ייִדישער נויט אין רוסלאַנד. נישט נאָר אין די שטעטלעך פון ווייס־רוסלאַנד און אוקראַינע, נאָר אויך אין די גרעסטע שטעט, און אַפילו אין מאָסקווע. אָבער די דאָזיגע איינרעדעניש האַלט אַלץ אָן. און נישט נאָר דאָ.

ווען מען נעהמט די דאָזיגע איינרעדעניש אין צוזאַמענהאַנג מיט דער איצטיגער לאַגע פון די ייִדען אין סאָוויעטען־פערבאַנד, בעקומען זיי אַ ספּעציעלע בעדייטונג, זיי קענען אַפילו זיין שעדליך. דער גאַנצער געשריי פון די רוסישע אַנטיסעמיטען בעשטעהט דאָך אין דעם, אַז די ייִדען האָבען פערכאַפּט דעם האַנדעל אין די שטעט און לאָזען דעם גוי'שען הענדלער גאָרנישט לעבען. און מיינט נישט, אַז די אַנטיסעמיטען אין ראַטען־פערבאַנד שווייגען. אַמאָל רעדען זיי, און גאַנץ חוצפה'דיג אויך. פּראָפעסאָר קליוטשניקאָוו האָט גערעדט אָפען און דייטליך אויף אַ פערזאַמלונג אין מאָסקווע. די רעוואָלוציע, האָט ער געזאָגט, האָט נישט נאָר געגעבען די ייִדען גלייכע רעכט, נאָר זי האָט זיי געגעבען מעהר רעכט ווי די נישט־ייִדען, די עכטע רוסען. די ייִדען כאַפּען ביי די רוסען אַרויס דאָס שטיקעל ברויט פון מויל. עס זענען דאָ צו פיל ייִדען אין — האָט זיך קליוטשניקאָוו בעקלאָגט. פון אַנ'אַנדער לאַגער זענען פערהאַן אייניגע, וואָס טענה'ן, אַז ייִדען זענען אַ צו־בורזשואַזע פאָלק, אַז זיי קענען זיך נישט פּראָלעטאַריזירען, צופּאַסען צו דער נייער עקאָנאָמישער סטרוקטור אין ראַטען־לאַנד. איז מילא, ווען גוים אַנטיסעמיטען רעדען אַזוי, קען מען נאָך פערשטעהן; אָבער ייִדען וואָלטען געמעגט זיין מעהר פאָרזיכטיג מיט זייערע ווערטער, ווי גוט זייער מיין זאָל נישט זיין.

און פאַרוואָס איינענטליך איז עס אַזוי שווער צו גלויבען, אַז די צאָהל פון האַנדלענדע צווישען דער ייִדישער בעפעלקערונג אין רוסלאַנד איז איצט נישט קיין זעהר גרויסע?

געוויס איז דאָ אַ פּראָצענט ייִדען, וואָס האַנדלען אונטער אויף אַ פערבאָטענעם אופן (פּונקט ווי עס זענען פערהאַן גוי'אישע הענדלער, וואָס טוען דאָס זעלבע), אָבער זייער צאָהל איז אַ קליינע, און עס איז זיכער נישט נויטיג וועגען דעם צו מאַכען אַ ווען. אָט ערשט מיט עטליכע טעג צוריק האָב איך געהאַט אַ געשפּרעך מיט איינעם פון די סטאַטיסטיקער פון „אָרט“, וועלכער האָט מיר דערקלערט קאַטעגאָריש, אַז די צאָהל אומלעגאַלע ייִדישע הענדלער איז ווירקליך צו קליין, אַז מען זאָל וועגען דעם דאַרפען רעדען.

און איינענטליך קען עס אונטער היינטיגע אומשטענדען אין רוסלאַנד אַנדערש נישט זיין. עס איז אַבסאָלוט אומעגליך צו עפענען וואָס פאַר אַ נישט איז געשעפט אָהן אַ פּאַטענט. אַלץ איז אונטער דער שטרענגסטער קאָנטראָל. די איינציגע אומלעגאַלע הענדלער זענען די שפּעקולאַנטען, אַזוינע, וואָס פערנעהמען זיך מיט געלד־איבערפערקויף און אַנדערע פערבאָטענע זאַכען, לויט דעם אַלטען בירזשע־שטייגער, און אַזוינע, וואָס קויפען־אויף פון די פּויערים זייערע פּראָדוקטען און פערקויפען זיי אָבער שפּעטער ביי אַ נינסטיגען מאָמענט, אָבער די צאָהל פון די דאָזיגע שפּעקולאַנטען איז פערהעלטנישמעסיג זעהר אַ קליינע. פאַר שפּעקולאַציע גיט די ראַטען־רעגירונג די זעלבע שטרענגע שטראָף וואָס פאַר אַ מאָרד און אַנדערע פערברעכענס.

וואָס איז שייך לעגאַלע הענדלער, האָבען מיר פערטרויאונגווערטע סטאַטיסטיקעס. לויט דער ציילונג פון 1926־טען יאָהר האָבען זיך דאַן געפונען אין מאָסקווע 130,000 ייִדען, וואָס בעטרעפט קאַרגע 5 פּראָצענט פון דער ייִדישער בעפעלקערונג אין גאַנץ ראַטען־פערבאַנד. ייִדישע הענדלער אין מאָסקווע זענען דאַן געווען 3437, ווערענד די אַלגעמיינע צאָהל פּריוואַטע הענדלער אין שטאָט איז געווען 24,126. אין אַנדערע ווערטער הייסט דאָס, אַז די ייִדישע פּריוואַטע פּאַטענטירטע הענדלער אין מאָסקווע האָט בעטראָפען 2,8 פּראָצענט פון דער אַלגעמיינער צאָהל ייִדישע הענדלער אין ראַטען־רוסלאַנד, און מען קען דערביי אָננעהמען, אַז אין פערלויף פון די פערגאַנגענע צוויי יאָהר איז די צאָהל ייִדישע הענדלער נישט גרעסער, נאָר קלענער געוואָרען, ווייל די פּאָליטיק פון דער ראַטען־מאַכט האָט אין דעם דאָזיגען פעריאָד שטאַרק צוגעדריקט דעם פּריוואַטען האַנדעל.

אָבער אויב מיר זאָלען אַפילו אָננעהמען, אַז די צאָהל ייִדען, וואָס האַנדלען אויף אַנ'אומלעגאַלען אופן, איז ווידער אַמאָל אַזוי גרויס, ווי די צאָהל, וואָס האָבען פּאַטענטען — און דאָס איז דאָך געוויס איבערטריבען — בעקומט זיך 5,6 פּראָצענט פון אַלע ייִדישע פּריוואַטע הענדלער אין ראַטען־רוסלאַנד. דאָס מאַכט אויך אויס 5 פּראָצענט פון דער ייִדישער בעפעלקערונג אין מאָסקווע.

מען מוז צוגעבען, אַז אין מאָסקווע געפינט זיך פערהעלטנישמעסיג אַ גרויסע צאָהל ייִדישע נעפּלייט פון אַ ברייטען מאַסשטאַב, וואָס פיהרען מעהר אָדער ווייניגער גרויסע געשעפטען. די סטאַטיסטיקעס ציינען, אַז פון די 4269 סאַמע גרויסע נעפּלייט אין מאָסקווע זענען 810 ייִדען. דערביי דאַרף מען צוגעבען, אַז אין מאָסקווע זענען קאָנצענטרירט מעהר גרויסע נעפּלייט, ווי אין וואָס פאַר אַ נישט איז אַנדער פּלאַץ אין רוסלאַנד, און אַז דאָ דרעהט זיך איבער יעהרליך מעהר ווי אַ פערטעל פון דעם גאַנצען פּריוואַטען האַנדעל פון לאַנד.

דאָ איז נויטיג אָנצואווייזען אויף אַ העכסט וויכטיגען פאַקט. פון די 120 טויזענד ייִדישע הענדלער אין ראַטען־פערבאַנד זענען בלויז העלפט הענדלער אין דעם ריכטיגען זין פון וואָרט. בלויז 60,000 פערמאָגען קלייטען. די איבעריגע 60,000 פערקויפען זייער סחורה אין גאַס גלייך פון האַנד, אָדער פון

(ווייטער זעה 7־טע זייט)

ניידער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

ניידער פאָלקסבלאַט

24 זונטאָג — יד אדר א' תרפ"ט

פעברואר

זון-אויפגאַנג 6 38

זון-אונטערגאַנג 5.02

לאַניזאַ וויל נישט אַפּעלירען.

צוריק אין טורמע.

דעם פּעראַ־טײלטען צום טויט לאַניזאַ האָט מען אַרײַנגעזעצט אין דער צעלע נומער 13, וואו עס איז בשעתו געזעסען דער באַשולדיגטער אין ערמאָרדען דעם פּרעזידענט צאַרקי'ן, קאָמיסאַר רידזעווסקי.

מען האָט איהם איבערגעגעבן אין די תּפיסה־קליידער, געגעבען עסען; דער מערדער האָט אָפּגעגעסען מיט אַ גוטען אַפּעטיט און זיך געלעגט שלאָפען. די נאַכט פון דאָנערשטאָג איז ער איבערגעשלאָפען אויך רוהיג.

ווען מען האָט לאַניזאַ'ן אינדערפריה אַרויסגעפיהרט אויפ'ן שפּאַציר און די אַרעסטאַנטען האָבען איהם געפרעגט, וואָס פאַר אַן אורטייל האָט ער מיט אַ שמייכעל געוויזען מיט דער האַנד איבער'ן האַלז — דאָס הייסט הענגען.

* * *

ער לייענט ביכער.

לאַניזאַ לייענט ביכער. דער טויט־אורטייל שטערט איהם אין דעם נישט: ערב דעם פּראָצעס האָט ער אין טורמע־ביבליאָטעק גענומען שענקעוויטש'עס „מיט פייער און שווערד", דאָס בוך האָט ער אין איין טאָג איבערגעלעזט. עהערנעכטען איז ער געקומען אין ביבליאָטעק טוישען דאָס בוך, נעהמען די צווייטע טייל פון די טרילאָגיע — „דער מבול". דער ביבליאָטעקער האָט איהם בײַ דער געלעגענהייט געפרעגט: צי ער וועט איינגעבען אַן אַפּעלאַציע. לאַניזאַ האָט געענטפערט: „אויב כ'וועל נישט בעוויזען איבערצולייענען אַלע בענדער ביז עס וועט אַריין אין קראַפט דער אורטייל, וועל איך אַפּעלירען, כ'וויל זיך געני בעקענען מיט שענקעוויטש'עס שאַפען". דאָס איז געזאָגט רוהיג און מיט אַ שמייכעל.

* * *

ווער איז די פרוי?

אין גאַנג פון לאַניזאַ'ס פּראָצעס האָט זיך בעת דער פּויזע פון פּובליקום פּלוצים אויפגעהויבען אַ פרוי, און אַנגעהויבען שרייען, אַז זי וויל עדות זאָגען, זי הייסט, אַז לאַניזאַ איז אומשולדיג, ער איז פערהיפּנאָטיזירט:

מען האָט די פרוי אַרויסגעפיהרט, עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דאָס איז אַ משוגענע.

דער אינצידענט איז אָבער נישט אַ דורך אומבעמערקט און איינגע אַזוינע האָבען זיך פער אינטערעסירט מיט דער פרוי.

זי איז אַ געוויסע אירענאַ נאָוואַצקאַ, 29 יאָהר אַלט, אַ מאַניקורשיסטקע, וואוינט אויף וואָלטשאַנסקאַ גאַס. זי איז אַ שטענדיגע בעזוכערין פון אַ געוויסער צוקערניע אויף פּיעטריקאָווער גאַס. מיט עטליכע טעג צוריק האָט זי עפּעס אַ הער, וועלכער איז געזעסען מיט איהר בײַ אַ טישעל, דערצעהלט אין דער הויך פאָלגענדע פאַנטאַסטישע געשיכטע. זי דערצעהלט, אַז אַלס 14־יעהריג מיידעל איז זי פערפיהרט געוואָרען פון עלטערליכען הויז דורך אַ באַנדע, אויסנוצער, בראש פון דער באַנדע איז געשטאַנען אַ היפּנאָטיזער. דער היפּנאָטיזער האָט זי, די נאָוואַצקאַ פערהיפּנאָטיזירט און זי איז געווען אונטער דעם היפּנאָז ביז פאַר אַ יאָהרען. די גאַנצע צייט איז זי געווען אין דינסט בײַ דער באַנדע, ווי האָבען זי געצווינגען צו פערשידענע פערברעכענס. כדי צו שאַפען געלד. זי האָט אונטער דעם היפּנאָז צוזאַמען מיט דער באַנדע גע־בייט אין פראַנקרייך אַלס שפּיאָנקע, לטובת דייטשלאַנד, און פון די דייטשע אָפיצירען אַרויסבעקומען וויכטיגע מיליטערישע דאָקומענטען פאַר פראַנקרייך.

ס'איז פּראַי צו בעמערקען, אַז די נאָוואַצקאַ בעהערשט עטליכע שפּראַכען.

ערשט פאַראַיאָהרען, זאָגט זי, האָט זיך איהר איינגעגעבען זיך צו בעפרייען פון דעם היפּנאָז, זי האָט זיך אויסגעלערענט מאַניקור און אַרבייט אין דעם פאַך.

זי טענה'ט קאַטעגאָריש, אַז זי הייסט פון אַ מאַס־גבענדער קוועלע, אַז לאַניזאַ איז אויך אַ קרבן פון דער באַנדע, מיט דעם היפּנאָטיזער בראש, וועלכער האָט לאַניזאַ'ן פערהיפּנאָטיזירט. לאַניזאַ איז נאָך בעת'ן פּראָצעס געווען אונטער היפּנאָז און געטאָן ווי די באַנדע האָט איהם בעפוילען ד. ה. ער האָט זיך נישט פערטיידיגט.

זי האָט אין צוקערניע ערקלערט, אַז זי וועט קומען אויף לאַניזאַס פּראָצעס און וועט עדות זאָגען, אַזוי אַז דאָס וועט בעלייכטען, ערקלערען די סיבות פון די שרעקליכע מאָרדען.

זי איז וואירקליך געקומען, אויסגעשריגען, אַז זי וויל עדות זאָגען און... מען האָט זי פון זאַל אַרויסגעפיהרט.

לאַניזאַ'ס פאָטער וויל אַפּעלירען.

ווי מיר דערוויסען זיך האָט לאַניזאַס פאָטער בעשלאָסען אָנצוגעבען אַן אַפּעלאַציע, ער דאַרף אָבער דערצו אויסזוכען אַן אַהזאָקאַט, וועלכער וועט דאָס וועלען טון פאַר איהם אומזיסט, לאַניזאַס פאָטער, האָט פון דער צייט פון זיין זוהנס פערברעכען אָן געזעסען אין אַ אַ צושטאַנד, אַז ער האָט נישט געקענט אַרבייטען און די פאַמיליע האָט כמעט גע־הונגערט. נישט לאַנג האָט ער אָנגעהויבען אַרבייטען אין אַ פאַבריק, ער פערדינט אָבער זעהר וועניג.

מערדער פון מ כאל קרול האָט מורא...

(ז) די ידיעה וועגען דעם טויט־אורטייל פאַר לאַניזאַ'ן האָט דערגרייכט די טורמע אויף סאַרנאַגאָוועגע און האָט געמאַכט דאָרט אַ שטאַרקען איינדרוק. בפרט האָט זיך מיט'ן דאָזיגען אורטייל פער־אינטערעסירט דער מערדער פון מיכאַל קרול, שטשעצינסקי, וועלכער געפינט זיך אין דער דאָזיגער טורמע. זייט ער האָט זיך דערוואוסט וועגען אורטייל, ווייזט ער אַרויס אַ גרויס אומרוהיגקייט און אינטערעסירט זיך מיט פערשידענע איינצעלהייטען פון'ם פּראָצעס.

אינערן-מיניסטער גרייט זיך צו קומען קיין לאָדז.

(2) נעכטען האָט קיין לאָדז געזאָלט אָנקומען דער אינערן-מיניסטער סקלאַדקאָווסקי, כדי זיך צו בעקענען מיט דער סאַניטאַרער לאַגע אין שטאָט און אומגעגענד אין די פערהיטונגס,מיטלען, וואָס זענען פאָרגענומען געוואָרען געגען אייז און צוועגסוגלער פערפלייצונג.

צוליב דעם, וואָס די קאָמוניקאַציע איז נאָך נישט נאָרמאַליזירט אין דער אומגעגענד, איז דער בעזוך אָפּגעלעגט געוואָרען.

וואַהלען אין דער האַנד־ווערקער־קאַמער.

ווי מ'טיילט אונז מיט, זאָלען אויף דעם 5 מאַי בעשטימט ווערען די וואַהלען צו די האַנד־ווערקער־קאַמערן. ווי מיר דערוויסען זיך וועלען די וואַהלען נישט פאָרקומען, ווייל צווישען די פּראַאינטערעסירטע צדדים איז געקומען צו אַן'אָפּמאַך, לויט וועלכען די פּוילישע האַנדווערקער־אָרגאַניזאַציעס וועלען פון די 30 ערטער בעקומען 19 און די איבריגע 11 — וועלען בעקומען די פּערטרעטער פון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער־פערבאַנד און האַנדווערקער־צענטראַלע.

אַזוי ווי צוליב'ן אָפּמאַך וועלען זיין נאָר איין קאַנדידאַטען־ליסטע, וועלען קיין וואַהלען נישט פאָרקומען.

שטאָט־ראַט.

(מ) דינסטאָג, מיטוואָך און דאָנערשטאָג פון דער היינטיגער וואָך וועלען פאָרקומען זיצונגען פון שטאָט־ראַט אויף וועלכער ס'וועט ווייטער בעהאַנדעלט ווערען דער בודזשעט אויפ'ן יאָהר 1929/30.

קויהלען פאַר אַרבייטסלאָזע.

פון מאָרגען, מאָנטאָג, וועט די אונטערשטיצונג אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט אָנהויבען אַרויסגעבען טאַלאָנען אויף קויהלען פאַר אַרבייטסלאָזע, וואָס דערהאַלטען אונטערשטיצונגען. די דאָזיגע טאַלאָנען וועלען אַרויסגעגעבען ווערען צוזאַמען מיט די געלט־אונטערשטיצונגען.

אַ לאָטעריע־קאַנטאָר אין פּאַביאַניץ.

לויט דער דעציזיע פון דער גענעראַל־דירעקציע פון דער מלוכה־לאָטעריע ווערט דעם דינסטאָג בעעפענט דאָס ערשטע לאָטעריע־קאַנטאָר אין פּאַביאַניץ. דאָס וועט זיין אַ פיליע פון דער בעקאַנטער קאָלעקטור ס. יאַטקאַ פון לאָדז.

„גלאָס אַביוואַטעלסקי".

עס איז ערשינען דער נומער 2 פון זשורנאַל „גלאָס אַביוואַטעלסקי", וואָס ווערט אַרויסגעגעבען דורכ'ן צענטראַלען הויזבעזיצער־פעראיין אין לאָדז.

אַ מאָדנע טעות אין חשבון...

ווי אַזוי אַ סעקוועסטראַטאָר פערשטעהט זיינע פליכטען.

(—) אויף קאָנאָפּניצקאַ 5 וואוינט אַן אַלמנה צוקער מיט עטליכע טעכטער, וועלכע אַרבייטען אויף פּאָסטענס. פרוי צוקער איז שולדיג געווען דעם מאַגיסטראַט פאַר שטייערן 270 זל. מיט 38 גר. זי האָט עטליכע מאָל איינגעצאָהלט קאָנטעס אויפ'ן שטייער, און דעם 11. דעצעמבער 1928 האָט זי בעקומען אַ דערמאָנונגס־צעטעל, אַז זי זאָל בעצאָהלען דעם רעשט חוב פון 70 זל. מיט 19 גר. דער מאַגיסטראַט־סעקוועסטראַטאָר יאַנישעווסקי האָט אויף פערגאַנגענעם מיטוואָך בעשטימט אַ ליציטאַציע אויפ'ן קלאַוויר, וועלכען ער האָט פער'חתמ'עט.

מיטוואָך, ווען דער סעקוועסטראַטאָר איז גע־קומען, האָט איהם פרוי צוקער בעוויזען די מאַגיסטראַט־קוויטונגען אויף די איינגעצאָהלטע קאָנטעס, אַזוי אַז פון איהר איז געבליבען נאָר אַ סאַלדאָ פון 65 זל. מיט 19 גר.

דער סעקוועסטראַטאָר האָט געענטפערט, אַז ער האָט דעם אויפטראַג איינצוקאַסירען דעם גאַנצען חוב פון 270 זל. מיט 38 גר., וועלכער בע־טרעפט איצט צוזאַמען מיט די צינזען און קאָסטען 602 זל. מיט 14 גר. און אַז פרוי צוקער קען אין מאַגיסטראַט איינקאַסירען צוריק לויט די קוויטונגען די בעטראַגען וועלכען זי האָט איינגעצאָהלט.

פרוי צוקער רעכענענדיג, אַז זי איז שולדיג געבליבען 65 זל. מיט 12 גר. האָט זיך אָנגעגרייט 200 זל., וועלכע זי האָט פאָרגעשלאָגען דעם סעקוועסטראַטאָר. יענער האָט געפאָדערט די גאַנצע סומע.

האָט פרוי צוקער און די שכנים געבעטען, אַז ער זאָל וואַרטען אַ האַלבע שעה און זיי וועלען זיך שאַפען די נויטיגע סומע. דער סעקוועסטראַטאָר האָט אָבער פון גאָרנישט געוואָלט הערען און האָט דורכגעפיהרט די ליציטאַציע פונ'ם קלאַוויר. דעם קלאַוויר האָבען אָפּגעקויפט עטליכע פערשוין, וועלכע זענען מיטגעקומען מיט'ן סעקוועסטראַטאָר.

ס'האָבען נישט געהאָלפען קיין טרעהרען, דער סעקוועסטראַטאָר האָט אָפּגעוואַרט ביז מ'האָט גע־בראַכט אַ פוהר, אויפגעבראָכען דעם טויער און אַרויסגעפיהרט דעם קלאַוויר.

פרוי צוקער האָט אָנגעהויבען אַרומלויפען זו־כען אימיצען, וועמער ס'זאָל זיך אָננעהמען איהר קריוודע, אַ פערטרעטער פון הויז־בעזיצער־פעראיין איז אַזעק נאָכקאָנטראָלירען. ער האָט פעסטגע־שטעלט, אין דער בוכהאַלטעריע, אַז דער חוב איז געווען ווי ס'האָט אָנגעגעבען די פרוי צוקער און האָט זיך דעריבער געווענדעט צום סעקוועסטראַטאָר אַז ער זאָל זיך בעמיהען אָפּנעהמען ביים אָפּקויפער דעם קלאַוויר, כדי נישט אַריינפיהרען דעם מאַגיסט־ראַט אין אויסגאַבען, ווייל ער וועט זיין פעראַנטוואָרט־ליך פאַר די פאָלגען. דער לייטער פון סעקוועסטראַ־ציע־אָפּטיילונג פון מאַגיסטראַט האָט דעם ענין נאָך נישט געהאַט אויסגעפאָרשט און האָט ערקלערט, אַז איצט וועט צו אַמענגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל. אַנב האָט ער ערקלערט, אַז צוליב דעם, וואָס די פרוי צוקער מיט די שכנים האָבען נישט געלאָזט נעהמען דעם קלאַוויר, האָט דער סעקוועסטראַטאָר זיך טועה געווען ביים חשבון. דער לייטער פון דער שטייער־אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט האָט דעם ענין אַליין נישט געקענט אויספאָרשען און האָט די זאַך איבערגעגעבען דעם לאַזוניק קוק. דער ענין איז נאָך נישט ערלעדיגט געוואָרען. ווי מ'גיט אונז איבער האָט דער הויז־בעזיצער־פעראיין בעשלאָסען אַריינצוטראָגען אינטערפּעלאַציעס אין שטאָט־ראַט און אין סיים.

ער האָט בײַ זיך צוזאַמענגעקליבען דעם גאַנצען מאַטעריאַל, צוזאַמענגעשטעלט פּראָטאָקאָלען און פערשריבען אַלע עדות ערקלערונגען.

פאָלקס-אוניווערזיטעט בײַ דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

היינט, זונטאָג, דעם 24. פעברואַר ד. י., 8.30 אָווענד אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנאַ 4)

פאָרלעזונג אויף ד. ט.: „וואָס איז אַזוינס וואָסע און פאָלק"

איינגאַנג פריי! פרעלעגענט: דר. י. אונגער. איינגאַנג פריי!

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87

ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און וועגע־רישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנד־לונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.

יעמט אָן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אָוו.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערן־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקה.

קאָנסטאַנטינער 9, טעל. 27-81.

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אָן אין לעטשניצע, זגערושער 17 פון 10—1 און פון 2—3.

פון אייך אייגענעם בעזוך

אין מיין פערפומעריע איבערצייגט מען זיך אַליין, אַז די גינסטיגסטע איינקויפס־שטעל פון אַלעראַרט קאָסמעטישע אַרטיקלען

ווי: זייפען, פודערן, קעלנישע וואַסערן איז נאָר בײַ דער פירמע

D. MARKUS, Piotrkowska 59, tel. 28-02

די פירמע עקזיסטירט פון 1908 יאָהר.

אַכטונג, פּראָווינצער סוחרים! אַז איהר קומט נאָך לאָדז איינקויפען אייערע קאָסמעטישע אַרטיקלען, בעזוכט מיין פערפומעריע־לאַגער, וואָס איז שטענדיג פערזעהען מיט אַ רייכען אויסוואַהל פון די נייעסטע

פערפומען, זייפען, פודערן, קעלנישע וואַסערן — אַלעס צו פאַבריקס־פרייזען.

בײַ גרעסערע איינקויפען - ספּעציעלע ראַבאַטען. דאָס בעזוכען מיין פערפומעריע איז אָהן קויפס־צוואַנג.

ליקווידירט די קויהלען־קאמיסיע.

עס פעהלט נישט מעהר קיין קויהלען.

(–) פרייטאג איז פארגעקומען א זיצונג פון דער קויהלען־קאמיסיע אויף דער זיצונג איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז קיין קויהלען־דוחק איז שוין נישטא. אמת, ס'פעהלען נאך א ביסעל קויהלען פאר דער אינדוסטריע, אבער די מאכט וועט אינטערווענירען און דאס וועט אין פארלויף פון עטליכע טעג אדורכגעהען.

קיין לאדז קומען איצט אן 3500 טאן קויהלען און די צאהל וועט זיך פארגרעסערען יעדן טאג. דערווייל קומט אן 85 פראצ. פונ'ם בעשטימטען סכום פון איבערשלעזיען און די פולע 100 פראצ. פונ'ם צוגעטיילטען סכום פון דאמבראווער ראיאן. היינט צוטאג בעזיצט דער מאגיסטראט 20.000 קערץ קויהלען, וועלכע זענען בעשטימט פאר די ארבייטסלאזע.

צוליב דעם וואס די לאגע מיט קויהלען נאר מאליזירט זיך וועט די קויהלען־קאמיסיע ליקווידירט ווערען.

הויז־בעזיצער מוזען צורעכט־מאכען די וואסער־לייטונג און אפריינינגען דעם שניי.

(מ) דער שטאט־פרעזידענט און דער שטאטשער סטאראסטע האבען ארויסגעגעבען א בעקאנטמאכונג, אז אלע הויז־בעזיצער ווערען אויפגעפאדערט, נישט שפעטער ווי ביז צום 4. מערץ ה. י. צו ברענגען אין ארדנונג די וואסער־ און קאנאליזאציע־לייטונג אין זייערע הייזער; אפריינינגען פון שניי און אייז די הויפן, די רינעס, די דעכער פון הייזער א. אז. וו.

דאס אייז און שניי דארפען ארויסגעפיהרט ווערען אויף סרעבושינסקא (הינטער דעם גאזאווניע זביארניק פון דער רעכטער זייט); אויפ'ן שטעטישען פלאץ ביי דער מאטעיקי־גאס; אויפ'ן פלאץ ביי דער קאנסטאנטינער גאס (צווישען פארק פון 3. מאי און טראצקא־גאס); אויפ'ן פלאץ ביי דער יענעלניע, ביים טייכעל יאשען (צופאהר דורך ציעשינסקא צום פאביאניצער שאסיי). פלאץ צווישען דער טראצקאגאס און פארק 3. מאי. פלאץ ביי טאמאראווע, רוג 6. שערפניא ביים שטעטישען קאנאל; צווישען קרעמעניעצקא און שלאכעצקא (צופאהר דורך קאראלעווער שאסיי; פלאץ ביי פיאסקאווא־גאס נעבען שטעטישען שחט־הויז.

פאר נישט אויספיהרען די פעראָרדנונג וועט מען בעשטראפט ווערען מיט א געלד־שטראף ביז 1000 זל. אדער ביז 3 חדשים ארעסט. א חוץ דעם האט די שטעטישע סטאראסטווע פעראָרדענט אז אין אפהענגיג פון די שטראפען זאל מען ביי די ווירטסלייט, וואס וועלען נישט אויספיהרען די פעראָרדנונג, אדורכפיהרען די נויטיגע ארבייטען און שפעטער די קאסטען איינקאסירען אויף אנאדמיניסטראטיווען אופן.

„לאקאטאר" פראטעסטירט געגען העכערען ס'דירה־געלד.

(2) די געזעלשאפט „לאקאטאר" האט זיך געווענדעט צום פרעמיער־מיניסטער בארטעל מיט א מעמאריאל. אינ'ם דאזיגען מעמאריאל ווערט אנגעוויזען, אז אין לאדז זענען 75 פראצ. פון אלע וואוינונגען — איינצימערדיגע און ווערען בעוואוינט פון 6 ביז 8 פערזאן אין א צימער. דער דאזיגער אומשטאנד פעראורזאכט פיל קראנקהייטען, בפרט שווינדזוכט. „לאקאטאר" ווייזט אן, אז די פונאנדערבויאונג פון שטאט דארף דעריבער געהן קודם כל אין דער ריכטונג פון אויפשטעלען קליינע דירות פאר דער ארבייטענדער בעפעלקערונג. דאס וועט אבער מעגליך זיין, ווען די ציגזען פאר די הלוואות צוזאמען מיט דער אמארטיזאציע וועלען נישט בעטרעפען מעהר ווי 3 פראצענט. הגם לאדז וואלט געדארפט בעקומען א העלפט פון די קרעדיטען, וואס ווערען אנערקענט פאר ווארשא, ווערט אבער לאדז פערנאכלעסיגט.

ווייטער ווערט אין מעמאריאל אנגעוויזען, אז דאס דירה־געלד דארף נישט געהעכערט ווערען צוליב'ן קליינעם פערדינסט פון די ברייטע מאסען און אז פאר די דירות, וואס ווערען אויפגעבויט אויף די קרעדיטען זאל געשאפען ווערען א געזעלשאפטליכע קאנטראל, און אז דאס דירה־געלד זאל פעסטגעשטעלט ווערען דורך די קאמונאלע אינסטיטוציעס.

———:0:———

וועגען פעסער פאר עמיגראנטען קיין בראזיליען.

(2) די נייע פאס־פעראָרדנונגען פאר עמיגראנטען קיין בראזיליען פיהרען איין פיל שוועריגקייטען. די עמיגראנטען דארפען ביילעגען א צייגניש וועגען פאקען־אימפונג, געזונדהייטס־צייגניש, א פערזאנען־בעשייניגונג מיט א פינגער אפדרוק, אדער א געוועהנליכע בעשטעטיגונג, אז די פערזאן בעשעפטיגט זיך מיט אנ'ערליכען פאך.

איינזאמע פרויען, קינדער ביז 18 יאהר, פערזאנען עלטער פון 60 יאהר דארפען בעזיצען ארויספאָדערונגס־קארטען בעשטעטיגטע דורך 2 בעגלויביגטע פערזאנען און דארפען לעגאליזירט ווערען דורכ'ן אויסערן־מיניסטעריום אין ריא, אדער דורך דער דארטיגער פאליציי.

ארויסגעשיקטע פון זייער לאנד, אונמאראלישע פערזאנען, וואס זענען נאטירט אין דער פאליציי פון זייער לאנד, קראנקע, קאליקעס, ארבייטס־אומפעהיגע און עלטערע פון 60 יאהר אהן ארויספאָדערונגען וועלען קיין וויזעס נישט בעקומען.

4554

צו די איינוואוינער פון פאביאניץ !!!

ווער פון אייך האט נאך נישט געהערט וועגען די גרויסע געווינסטען, וועלכע בעקומען אזוי אפט די שפילער פון דער מלוכה־לאטעריע. פון צייט צו צייט זעהט איהר דאך, ווי אייערע שכנים פון לאדז ווערען אין 1 מאמענט בעגליקט מיט גרויסע פערמעגענס. עס איז שוין איבעראל בעקאנט, דאס אין דער הינזיכט פון גליקליכע נומערן,

ריהמט איז גאנץ פוילען אונזער קאלעקטור ס. יאטקא, לאדז.

כדי אייך בעקוועהמער צו מאכען דאס איינקויפען אונזערע גליקליכע לאסען, עפענען מיר דעם דינסטאג א פיליע פון אונזער קאלעקטור

אין פאביאניץ, פלאץ דאמבראווסקי 3, טעל. 2 51

בעזוכט אונזערע גליקליכע קאנטארען!

S. Jatka, Łódź

I kantor miejski: Plotrkowska 22, tel. 41-74

II kantor miejski: Piotrkowska 66, tel. 20-90

Oddział zamiejski: PABJANICE, Plac Dąbrowskiego 3, tel. 2-51

בוי־קרעדיטען פאר די לאדזער פארשטעט.

צום מאגיסטראט ווענדען זיך וואוינונגס־קאאפעראטיווען און בעזיצער פון פלעצער אין די פארשטאט וועגען בוי־קרעדיטען. לויט'ן געזעץ וועגען פענאנדערבויען די שטאט קען דער מאגיסטראט נישט ערטיילען קיין קרעדיטען אויף צו בויען א חוץ דער שטאט.

פון די קרעדיטען, וואס ווערען בעשטימט פאר דער שטאט־אויסבוי, בעקומט דער מאגיסטראט 80 פראצ. די רעשט ווערען בעשטימט פאר די פארשטעט, אבער דער מאגיסטראט בעקומט נישט די סומע.

און צוזאמענהאנג דערמיט האט דער מאגיסטראט איבערגעשיקט א מעמאריאל צו די מיניסטארען פון אינערן, עפענטליכע ארבייטען און פינאנץ, אין וועלכען ס'ווערט געבעטען, אז די 20 פראצ. פונ'ם לאדזער קאנטיגענט זאלען בעשטימט ווערען אויף בוי־קרעדיטען פאר די לאדזער פארשטעט. אינ'ם מעמאריאל ווערט אנגעוויזען, אז צוליב דער קאמוניקאציע־פעבבינדונג וואלטען זעהר פיל לאדזער איינוואוינער זיך בעזעצט אין די פארשטעט אויב מ'זאל דארט בויען נייע הייזער און וואלטען אזוי ארום פיל אפגעשפאנט דעם היגען דירות־מאנגעל.

א טראמוואי לאדז — בושעזשין.

ווי מיר דערוויסען זיך האט די געזעלשאפט פון די לאדזער צופאהר־טראמוואיען בדעה צו בויען א ליניע לאדז—בושעזשין.

די סטאציע פון דער ליניע וועט זיך געפונען נעבען יודישען בית־עולם.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט זיך דער מאגיסטראט געווענדעט צום אינערן־מיניסטעריום, אז אין דער קאנצעסיע צו בויען די ליניע, זאל זיין א פונקט, אז די טייל ליניע, וועלכע געפינט זיך אין די גרעניצען פון שטאט זאל דורך דעם מאגיסטראט אין יעדן מאמענט קענען אויסגעקויפט ווערען.

רעגיסטראציע פון יוגענטליכע ארבייטער.

(2) ווי בעקאנט זענען די אינדוסטריעלער מחויב צו בעלעגען ביים ארבייטס־אינספעקטאר רשימות פון די יוגענטליכע ארבייטער אין עלטער פון 15 ביז 18 יאהר, וואס זענען ביי זיי בעשעפטיגט. די דאזיגע רשימות ווערען איבערגעשיקט צום שול־קוראטאריום, וועלכע פיהרט אן מיט צוואנגס־בילדונג (אלגעמיינע און פראפעסיאנעלע). אין לאדזער וואיעוואדזטווע זענען אזעלכע יוגענטליכע פארהאן 9000 און בלויז אין לאדז 6000.

דער טערמין אנצוגעבען די רשימות האט זיך פערענדיגט דעם 30 יאנואר. איצט האט דער ארבייטס־אינספעקטאר אנגעהויבען ארויסגעבען שטראפען פאר די, וואס האבען די רשימות נישט אויסגעפיהלט.

ארעסטען אין נאדעל־ארבייטער־פעראיין.

(–) נעכטען האט די פאליציי אדורכגעפיהרט א רעוויזיע און ארעסטירט עטליכע פערוואלטונגס־מיטגלידער פון שניידער־ארבייטער־פעראיין, קאנסטאנטינער 26.

מעלדונג.

אלגעמיינער פראפ. לאנדעס־פעראיין פון בעקליידונג ארב. אין פוילען, אפטיילונג לאדז
לאגעווניצקא 4.

אכטונג, דאמען־מאגאזין־ארבייטער!

אלע ארבייטסלאזע פון דאמען־מאגאזין דארפען זיך רעגיסטרירען. ס'איז פארהאן א גרעסערע צאהל פאסטענס.

רעגיסטרירען קען מען זיך יעדען טאג פון 10 ביז 1 פארמיטאג און פון 6 ביז 10 אוונד.

די פאך־קאמיסיע.

4562

א ביסעל ווארימ'ס.

א גוט געשעפט.

פארטאג, ווען די ווינדען בושעווען הפקר'דיג אין לעדיגע גאסען און קעהרען, ווי אויף צו להכעיס צונויף גאנצע קופעס שניי און ווארפען זיי אן כאפר נידריגע, ארימע שטיבלעך און פאר איינגעהויקערטע ארימע, פערקאזשעטע פענסטערלעך — פארטאג, ווען נגידים, איינגעשלאפענע, נאך פעטע נאכט־עסענעס דרעהען זיך איבער אויף זייערע ווארימע געלעגערס און ציהען איבער זיך שטייפער די פוכיגע פערינעס — רעמאלט צוהוסטען זיך די ארימעלייט, וועלכע האבען א שטיק נאכט אפגע'חושך'ט אין קעלט און אין הונגער אויף זייערע הארטע און קאלטע געלעגערס, און שטעקען ארויס פון זייי ציטערדיגע, געפרוירענע פיס, טוען זיך אן אויף אויף דער געשווינד, כדי נישט פערשטארט צו ווערען פון דעם פראסט, וועלכער האט זיך אויף איבערנאכט אריינגעכאפט אין זייערע ד' אמות, וויקלען זיך ארום אין פאטשיילען און טיכער און אין פליערליי סמאטעס, פאקען זיך איין די קרעמלעך און געהן זיך שטעלען אויפ'ן טארג.

פארטאג, אין גאס איז פינסטער און גליטשיג, דער ווינד בעקומט זיך אריין אונטער די ארומגעהילטע טיכער און סמאטעס; ער קנייפט און רייסט אוים שטיקער — די מענשען געהען, איינגעבויגענע אונטער די לאסטען, וואס זיי האבען זיך אויף די פלייצעס אנגעהאנגען, קעמפענדיג ביז און ביטער פאר יעדען אטעם־צוג, ביז זיי דערגעהן צו די בוידען זייערע, וועלכע זיי האבען אויפ'ן מארק־פלאץ איבער געלאזט, און אויף וועלכע עס זענען צוהאנגען און צוליינגט: פראסט, דלות, קעלט, ארימקייט און כל המיני פרעניות.

די פעק פון די פלייצעס ווערען אראפגענומען, דער ווינד און די פראסט, האבען איצט פרייען ארט, וואו זיך צו בעזעצען, ציטערדיגע הענד נעהמען אויספאקען און צולעגען דאס קרעמעל — די רעשט פון ביסעל ארימקייט אויף די בויד־ברעטער און די סוחרים שטעלען זיך אזעק ווארטען אויף קונים...

די אויגען ווערען פערלאפען, די באקען ווערען בלוי, די נעזער ווערען רויט און פייכט, ארום די מיילער צולעגען זיך אויסגעקרומטע, צודייבערטע שמייכלען, די פינגער פון די הענד ווערען שטייף און אויסגעקרומט און די פיס, איינגעהילטע אין סמאטעס הויבען זיך אן שווער צו בעוועגען אויף די געפרוירענע שטיינער און ציהען, נאגען, שטעכען, ביז צו דער ברוסט, ביז צום הארץ, צו דער נשמה — ס'איז געפעהרליך, מורא'דיג, שטעכעדיג!...

דער טאג ברעכט זיך ביסלעכווייז אויף, א געפרוירענע זון הויבט זיך אן אויסגעניצען אין די אנגעדראלענע פנים'ער אריין, פערשלאפענע ארבייטער, איילען, ציטערדיג אין די פאבריקען אריין און אויפ'ן מארק הויבען זיך אן בעוויזען פויערישע פוהרלעך מיט לעבענס־פראדוקטען.

די בויד־מענשען ווארטען; זיי מוזען טאפעלט ווארטען: זיי מוזען ווארטען, ביז דער עולם וועט ביי די פויערים אויסקויפען די פראדוקטען און דערנאך מוזען זיי ווארטען, ביז די פויערים וועלען פאר'ן איינגעלעזטען געלד קויפען זייערע סחורות און דערוויל — איז קאלט, איז פראסטיג, איז ווינדיג אין גאנצען לייב־און־לעבען...

ציטערט מען, קלאפט מען האנד אן פלייצע, רייבט מען די אויערען הויכט מען אין די הענד אריין און מען וויצעלט זיך מיט גאל:

— ס'איז דיר קאלט, משה? — ציטער געשווינד וועט דיר ווערען ווארעם!

— נישטא קיין כח געשווינד צו ציטערען...

— געה א היים און לעג זיך אין בעט אריין — דער פויער וועט נאך קענען איבערלעבען דעם היינטיגען טאג אהן דיין סחורה...

— ע, כ'האב מורא אהיימצוגעהן, ווייל וועל איך היינט נישט לעזען אט די פאר רעשטלעך, האב איך שטארק מורא, אז די „ווירזשעווער מאנופאקטור" וועט געהן פליטה...

און אז דער פראסט נעהמט וואסאמאל שטייפער ארום די מויל־ווינקעלעך און לאזט נישט לאכען — בלייבט מען שטיל, וויצעלט מען זיך נישט — אדרבא, זאל ווער זיך וויצלען, בעת דאס הארץ און דער ברוסט ווערט איינגעפרוירען — — —

— משה, ס'איז אמת? — האסט אויך געהערט?...

— די טיי־שטובען, מיינסטו? — מ'זאגט ס'זאל זיין אמת...

— ווייסטו וואס, משה, גיב מיר א קוק אויף מיין קרעמעל, איך וועל געהן נעוואויר ווערען.

דרעהט זיך משה דערווייל ארום איבער די ביידע בוידען, הויכט זיך אין די הענד אריין, טופעט מיט די פיס, ביז נאך א צוואנציג מינוט עס קומט צו לויפען משה'ס שכן, א שיינגרינער, מיט א רעדזיטעלט פנים און גלאנציגע אויגען:

— שנעלער, משה, לאז אלעס שטעהן און ליגען און געה דערווארעם זיך! — געה, דערווארעם זיך, זאגט מען דיר! — — —

די ווארים־שטוב איז געפאקט, מענשען, מארקשטעהער, וויקלען זיך ארוים פון זייערע פאטשיילען און טיכער, זיצע נעמיטלעך ארום די טישען, זופען די קאכענדיגע טיי, דערווארעמען זיך די גלידער און זיי וויצלען זיך איבער אויפ'ן סוחרישען שטיינער:

— נו, וואס זאגסטו נישט, פייוועל, צו דעם טיי־מסחר? — ווי פון הימעל אראפגעפאלען!...

— מיר געזאגט איזא בעלאגערונג פון קונים!

— זאג נאר, וויל נישט דו די גאנצע וועלט אליין איינשלינגען, נעהם מיך אויך צו פאר א שותף!

אט אזוי ווערען סוחרים ווידער סוחרים, דער סוחרישער חיין, ווערט נישט איינגעפרוירען אין מיטען מארק, די בעזונגליכע בויד־שטייער, נאכ'ן דערווארימען זיך בעקומען צוריק די עלאסטישקייט, די ריהרעוודיגקייט, אהן וועלכער א מארק־שטייער קען נישט אויסקומען, איינהילען זיך צוריק אין די טיכער און געהן לייזען געלד און געהענדיג, אונטערוועגענס שמועסט מען, וועגען דעם נוצען איינפאל:

— זעהסטו, א יודישע קישקע איז נישט צו שאצען, כ'מיין דאס טאקי דעם „פאלקסבלאט" — ווען נישט ער מיט זיין געוואלד, וואלטען מיר דאך געפרוירען געווארען!

— ס'זאל נאר זיין אויף לאנגע יאהרען! — דריקט א צווייטער אוים זיין מורא, — דאס עסק זאל נישט באלד פלאצען, ווי אלע אנדערע עסקים!...

— נעה, דו רעדסט נישט מעשה־סוחר, א געשעפט, וואס האט איזא פרעקווענץ קען נישט געהן פליטה! — עס מוז אויסהאלטען!...

י. שרה'לעם.

יודישע דיכטערינס אין מיטעל-אלטער.

אין אָרגאַן פון די אַמעריקאַניש-יודישע רעפארם-געמיינדעס „רעפאָרם אַדוואָקאַט". פערנעמט זיך די יודישע שריפטשטעלערין נאַנגיע אַ. רייס מיט'ן גרויסען איינפלוס, וואָס די יודישע דיכטערינס אין מיטעלאַלטער האָבען אויסגעאיבט אויף די קולטור פון דער דאַמאָלסטיגער צייט און בפרט אויף די פרויען פון זייער דור. אַזוי ווערט דערמאָנט די לעבענסגעשיכטע פון איזאַבעלא קארדעאָ, אַנ'ארויסגעטריבענע שפּאַנישע יודין, וואָס איז אַלס מאראנין אָנגעקומען קיין אַמסטערדאַם, וואו זי האָט זיך ווידער אָפען געווענדעט צום יודענטום און אָנגענומען דעם פאָרנאמען רבקה. איהרע בני-הדור שילדערען זי אַלס אויסערגעווענליכע שיינהייט און אַלס אַ פרוי מיט אַ גלענצענדען אינטעלעקט. שוין נאָך עטליכע יאָהר איז זי געווען בעקאַנט אַלס איינע פון די בעסטע קענערינס פון די אייראָפּעאישע שפּראַכען. איהרע געדיכטען און דערצעהלונגען האָבען דאַמאָלסט גענאָסען אַ וועלט-פּאָפּולאַריטעט. צו איהרע פריינדינס, אָבער גלייכצייטיג קריטיקערינס, האָט געהערט דאָננאַ איזאַבעלאַ הענריקעז, אַ מאַדרידערין, וואָס האָט געלעבט אין אַמסטערדאַם אַלס פליכטלינג, און נאָך מעהרערע אַנדערע, וואָס האָבען זיך שפּעטער איבערגעצויגען קיין לאָנדאָן און זענען מיט זייערע פאַמיליען געוואָרען די באַגרינדערס פון דער ביז-איצטיגער בעריהמטער ספרדישער קאָלאָניע. די דאָזיגע פאַמיליען האָבען געגעבען דער ענגלישער ליטעראַטור בעקאַנטע נעמען, ווי סאַראַ דע פאָנסקעא, איזאַבעל פּיעמענטעל, מאנועלאַ נונעס, אַלמעאידא און איהר טאָכטער בענווענוטאַ.

נאַנניע רייס דערמאָנט אויך די ווינערין רחל אַקערמאַן, וועלכע האָט, ווי זי זאָגט, געשריבען מיט גרויסען מוט און ווינערישער לוסטיגקייט, וואָס איז איהר סוף כל-סוף אויסגעגאַנגען צום שלעכטען. צוליב איהרע „הויף געהיימנישען" האָט מען זי פערשיקט, און ווען זי אַמאָל צוריקגעקומען קיין ווינען, האָט מען זי מיט געוואַלד צוריק אַרויסגעשיקט. זי זאָל, ווי עס דערציילט די כראָניק אין יאָהר 1544, זיין געשטאָרבען „22 יאָהר אַלט, צוליב בענקשאַפט נאָך דער היימאַט".

די גרעסטע צאָל ווייבליכע יודישע טאַלענטען האָט אָבער אַרויסגעגעבען וועניציע. דאָ ווי אין גאַנץ איטאַליען, איז דאָס לעבען פון די יודען צו יענער צייט געווען פערהעלטנישמעסיג זיכער און האָט געגעבען די יודען די מעגליכקייט, זיך צו ענטוויקלען אין די פרייע פּראָפעסיעס. שוין אין 14-טען יאָהרהונדערט ווערט דערמאָנט אַ ווענעציאַנישע לעווי-פּעראַממי, וואָס איהר גרויסע דיכטערישע באַגאַבונג האָט איהר פערשאַפט גרויסען רום. צווישען סטעראַרקאָסעס געדיכטען געפינט זיך אַ סאָנעט אַלס ענטפער אויף פּאָעמע, וואָס לעווי-פּערדאָטי האָט איהם צוגעשיקט אין יאָהר 1350. אַנ'אַנדערע יודישע פּאָעטין אין ווענעדיק פון מיטעלאַלטער איז געווען סאַראַ כולאַכ. די דאָזיגע יודין, וואָס האָט זיך אויסגעצייכענט מיט איהר זעלטענער באַגאַבונג, איז אין יאָהר 1590 געבוירען געוואָרען אַלס טאָכטער פון רייכען קויפמאַן סימאָן קאָפּפאַ. זי האָט בעקומען אַ גלענצענדע דערציהונג, וועלכע האָט איהר געגעבען די מעגליכקייט צו ענטוויקלען איהרע פעהיגקייטען, און די דאַמאָלסטיגע ליטעראַטור דערמאָנט כסדר די אָנגעזעהענע דיכטערין, וואָס האָט אַזויפיל מיטגעהאָלפען צו ווענעדיקס רום.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען-און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון. אין דערהיים פון 3—5 נאָכמיטאָג.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאָז און א. קאָמפּאַניע.
נאָר 4 קאָנצערט-פאָרשטעלונגען!
פון די בעליבטע און בעוואוסטע אַרטיסטען פון דעם ערשטען יודישען קליין-קונסט-טעאַטער
„אַזאַזעל"
אַלאַ לילית, וו. גאַדיק, י. סטרוגאַטש,
נאַדיאַ קאַרעני, סיבירצעוואַ, פאַטאַשינסקי, זיצאַנאָוויטש און אַנסאַמבל.
היינט, זונטאַג, דעם 24-טען פעברואַר | דינסטאַג, דעם 26-טען פעברואַר
מאָנטאַג, „ 25-טען | מיטוואָך, „ 27-טען
ס'ווערט געשפּילט
דאָס אויסערגעוועהנליכע פרעהליכע פּראָגראַם
„הוליע קבצן!"
אָנהויב פּינקטליך 9 אָוונד.
קאָנפעראַנסיע: וו. גאַדיק.
רעזשיסער: יוסף סטרוגאַטש.
מוזיקאַלישע לייטונג: ל. זעלמאַן.
בילעטען צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע קאַסע.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] פון 5—7 אין אָוונט.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אַפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.
יורידישע אַפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

גילטיג דעם 24-טען פעברואַר 1929

8855. אַ שטענדיגער לעזער פון פּולנאַצנאַ 24. אויב ער רעגירונגס-דאָקטאָר (ווייל אָדער סקאַלסקי) וועט בעשטעטיגען, אַז איהר מוזט אומבעדינגט דורכפיהרען אַ קוראַציע אין אַנ'אויסלענדישען קור-אָרט און די פּאָליציייאישע מאַכט וועט פעסטשטעלען, אַז איהר זענט נישט פערמעגליך וועט מען אייך אויסשטעלען אַנ'אויסלענדישען פּאַס פאַר 20 זלאָטעס.

8856. חיים הורוויטש פון זגערזשער 43. פערשטעהט זיך, אויב דער אורזשאָנד ראַזיעמטשי וועט אָנערקענען, אַז אייער וואוינונג געפינט זיך אין אַ נייעם בנין, וועט מען אייער בקשה וועגען פעסטשטעלען דאָס גרונד דירה-געלד אָפּוואַרפען. אין אַזעלכע פעלען רעכענט זיך נישט דער אורזשאָנד ראַזיעמטשי מיט בעשטעטיגונגען פון עדות נאָר פאָדערט אומבעדינגט אַ בעשטעטיגען דורך דער בוימאַכט פּלאַן. אַנ'איבערבוי רעכענט זיך פונקט ווי אַ נייע געביידע.

8857. אַ לעזער פון מרדכי גבאי'ס גאַס. אַליין אָהן אַ געריכטס-אורטייל טאָרט איהר דאָס משכן נישט פערקויפען. אומאָפּהענגיג דערפון צי ס'ליגט שוין ביי אייך פערזעצט אַ יאָהר אָדער נישט.

אויף דער ליציטאַציע קאָנט איהר עס קויפען פונקט ווי אַנ'אַנדערער.

אויב ס'וועט פערקויפט ווערען פאַר אַ קלענערער סומע, ווי אייך קומט, האָט איהר דאָס רעכט צו צו מאָהנען ביים בעל חוב די רעשט.

רודאָלף ערמאָרדעט

דעם חתן פון זיין געליבטער.

3.

רודאָלף און פירשט בראַנאַנצאַ.

אין אַ געוויסען אָוונט ווען דער קרוינפּרינץ רודאָלף האָט זיך שוין געוואָלט לעגען שלאָפען, האָט עמיצער געקלונגען.

עס איז געווען פירשט בראַנאַנצאַ, ער איז געווען שטאַרק צומישט:

— קרוינפּרינץ רודי, זיי מיר מוחל, וואָס איך קום אַזוי שפּעט און דערצו מיט אַ מאָדנעם פאָרשלאַג. איך וויים, אַז דו וועסט מיך האַלטען פאַר אַ משוגע'נעם, אָבער אויך אַ משוגע'נער פערדינט מיטלייד. איך בין אויסערגעוועהנליך גליקליך און דערביי אויך זעהר אומגליקליך, רודי, רודי! ראַטעווע מיך.

רודאָלף האָט איהם אַוועקגעזעצט אויף אַ פאָטעל און האָט איהם נעפרעגט מיט וואָס ער קען איהם העלפען. בראַנאַנצאַ האָט איהם דערצעהלט אַז ער האָט זיך פערליבט אין אַ פרוי, וועלכע האָט זיך ענדליך ענטשלאָסען איהם צו געבען די האַנד, אָבער זי האָט געשטעלט אַ בעדינג, אַז איך זאָל וועגען דעם קיינעם נישט דערצעהלען.

— זאָג מיר ליבער פריינד. וואָס קען דאָס בעדייטען? אָבער, איך קען שוין ווערטער נישט וואַרטען. ווייסטו נאָך וואָס איך בין היינט געקומען? זי געפינט זיך היינט אויף אַ טאַנץ-אָוונד ביי סאַכער און איך וויל דיך אַהין ברענגען דו זאָלסט זי האָרט זעהען און זאָלסט מיר זאָגען, צי זי געפעלט אויך דיר.

רודאָלף האָט אויף זיך שנעל גענומען דעם מאַנטעל, האָט קיין סך נישט געקלערט און איז אין בעגלייטונג פון בראַנאַנצאַ און גראַף האָיאָס אַוועק צו סאַכער'ן.

אויף דעם אָוונד האָט די געזעלשאַפט פערנומען אַ ספּעציעל טישעל און אין אַ געוויסען מאָמענט האָט פירשט בראַנאַנצאַ אָנגעוויזען רודאָלף'ן אויף אַ דאַמען-געשטאַלט פון דערווייטענס:

— דאָס איז זי!

רודאָלף איז געבליבען אויפ'ן אָרט ווי געטראָפען פון אַ דונער. דאָס האַרץ האָט ביי איהם געקלאַפּט ווי אַ האַמער, ער האָט דערקענט אין יענער פערזאָן מאַריאַ וועטשעראַ.

— איז עס אמת, אַז מיין כלה איז שעהן?

— האָט געפרעגט בראַנאַנצאַ.

— אמת! — האָט רודאָלף שטיל אַרויסגערעדט.

ער האָט קוים געקאָנט רעדען. עס האָט זיך איהם אויסגעוויזען, אַז דער סאַלאָן מיט געסט צוזאַמען מיט איהם פאַלט אַראָפּ אין אַ תהום.

בראַנאַנצאַ האָט זיך נישט אָפּגעגעבען קיין רעכענשאַפט, וואָס עס געשעהט מיט דעם קרוינפּרינץ.

דער בליק פון מערי וועטשעראַ האָט זיך בעגעגענט מיט דעם בליק פון רודאָלף'ן. מערי האָט זיך אַ וואַקעל געטון, אָבער באַלד האָט רודאָלף בעמערקט אין איהרע אויגען אַנ'אומגעוועהנליכע פרייד, צוליב זייער אומפערהאָפטער בעגעגעניש.

בראַנאַנצאַ האָט „פאָרגעשטעלט" רודאָלף'ן פאַר וועטשעראַ. אָבער ביידע האָבען זיך פערהאַלטען מיט אַ גרויסע דיסקרעציע, אַז קיינער האָט נישט בעמערקט, אַז זיי קענען זיך שוין פון פריהער.

רודאָלף האָט איינגעלאַדען די „כלה" פון זיין פריינד בראַנאַנצאַ צום טאַנץ און ביי דער געלעגענהייט האָט ער צו איהר אויסגעלאָרען דעם גאַנצען כעס איבער דעם נישט בערעכטיגען שריט, וואָס מערי האָט געמאַכט.

— אַלוֹאַ, איז דאָס אמת?

— יאָ.

— דאָס הייסט, אַז דו ביסט צו מיר געווען פאַלש און האָסט מיר נאָר געזאָגט שקרים.

— איך ליב נאָר דיך אַליין.

— פאַרוואָס'שע האָסטו זיך מיט איהם פערלאָבט?

— איך האָב עס געטון, כדי צו זיין גערעקט פאַר לייט. ערשט איצט האָבענדיג מיין „חתן" וועל איך קאָנען זיין גאַנץ פריי און שטענדיג מיט דיר און קיינער וועט מיך נישט קאָנען חושד זיין. מען האָט שוין אין ווין אויך אַהין דעם געגנוג גערעדט איבער אונזער פערהעלטניש. בראַנאַנצאַ איז מיר נויטיג אַלס „לעגיטימאַציע".

ביידע האָבען אַריינגעטאַנצט אין אַ זייטען־זאַל, וואו זיי זענען געבליבען גאַנץ אַליין.

— ליבסטו איהם איבערהויפּט נישט? — האָט רודאָלף געפרעגט מיט אַ שטים, וואָס איז דערשטיקט געוואָרען פון תאווה.

— ניין... איך האָב איהם בלויז גערן. איך האָב זיך איהם איבערגעגעבען אין דער מינוט, ווען ער האָט גערעדט גוט איבער דיר.

פּלוצים איז אָנגעקומען בראַנאַנצאַ און דער שמועס האָט זיך איבערגעריסען. מערי איז אָפּגעפאָהרען אַ היים אין דער געזעלשאַפט פון פירשט און פון זער מוטער.

צוויי טאָג שפּעטער איז בראַנאַנצאַ געווען אַ גאַסט ביי רודאָלף'ן. דאָס מאָל איז ער געקומען שרעקליך אויפגערעגט און האָט געבעטען רודאָלף'ן וועגען אַ שמועס אויף 4 אויגען.

בראַנאַנצאַ האָט געשפּאַנט אויפגערעגט איבערן צימער, ענדליך האָט ער זיך אָנגערופען:

— קרוינפּרינץ. איך אַליין בין געווען דער אידיאָט, וועלכער האָב דיך יענעם אָוונט איינגעלאַדען אויף דעם טאַנץ-אָוונד, כדי דיך צו בעקענען מיט מיין „כלה". איך וויים נישט, וואָס דו האָסט מיט איהר גערעדט, ווען דו ביסט געווען מיט איהר אַליין. אָבער איינס וויים איך, אַז אין דעם פערטעל שעה איז דיר גאַנץ געלונגען צו פערדרעהען דעם קאָפּ מיין „כלה".

— וואָס איז געשעהען, האָט זי מיט דיר איבערגעריסען?

— ניין, נאָך נישט, אָבער זי האָט מיר דעם אַנדערען טאָג געזאָגט, אַז איך זאָל מיר גאָר נישט איינרעדען, ווייל זי ליבט נאָר דיך, דעם קרוינפּרינץ.

— וואָס'זשע זאָל איך טון?

— איך וויל, דו זאָלסט איהר זאָגען, אַז זי זאָל מיר מעהר נישט אַזוי כושען. טאָמער האָסטו איהר עפּעס געזאָגט אַ וואָרט. דאַן ציה עס צוריק.

פּלוצים האָט זיך רודאָלף אויפגעכאַפּט פון פּלאַץ און האָט אויסגערופען צו בראַנאַנצאַ מיט אַנ'ענערגישען טאָן:

— צי ביסטו משוגע. זעהסטו דען נישט, אַז זי ליבט מיך און נאָר מיך אַליין? האָסטו דאָך, דו נאַאיווער מענש, געקענט תיכף לעזען אין איהרע אויגען, אַז זי קען דיך נישט ליב האָבען.

— דאָס איז נישט מעגליך.

— זי האָט דיך, — נאַאיווער בראַנאַנצאַ בעגנוצט בלויז אַלס „לעגיטימאַציע", כדי צו קאָנען זיך פריי בעוועגען מיט מיר.

נאָך די דאָזיגע ווערטער האָט זיך אָפּגעשפּילט אַ דראַמאַטישע סצענע, וואָס פּאַסט זיכער נישט אין אַ קייזערליכען סאַלאָן:

בראַנאַנצאַ האָט אַראָפּגעפּלאַטט רודאָלף'ען אַ פּאַטש און אַ ווילע שפּעטער האָט זיך דער פירשט און קאָנקורענט פון רודאָלף'ען אַראָפּגעקייקעלט פון אַלע טרעפּ. דער קרוינפּרינץ האָט איהם אַרויסגעוואָרפען פון זיין סאַלאָן.

* * *

וואָס ס'איז ווייטער געשעהען, דעריבער זענען פערהאַן גאָר גאַנץ קנאַפּע ידיעות אין די אויפגערעקטע געהיים-אַרכיוען פון קייזערליכען הויף.

רודאָלף דערצעהלט אין זיין טאָג-בוך, בלויז אַזוי פיל, אַז נאָך יענעם דראַמאַטישען מאָמענט האָט זיך בראַנאַנצאַ נישט מעהר געוויזען ביי מערי און ער האָט בעשלאָסען זיך נוקם צו זיין אָן רודאָלף'ען צוזאַמען מיט מערי.

בראַנאַנצאַ איז אַריבערגעגאַנגען אין לאַגער פון קייזער פראַנץ יאָזעף און האָט זיך געשטעלט אין איין רייה מיט די גרעסטע שונאים פון קרוינפּרינץ.

רודאָלף דערצעהלט, אַז ער האָט געפונען נישט אָפּזוענדבאַרע בעווייזען, דאָס בראַנאַנצאַ האָט געפיהרט די גאַנצע שפּיאָנאַזש-אַרבייט געגען איהם און אַז ער איז אויך געקומען אויף דער שפּור פון דער פערשוועהרונג געגען פראַנץ יאָזעף.

„אין דעם מאָמענט — שרייבט קרוינפּרינץ רודאָלף אין זיין טאָג-בוך — איז פאַר מיר שוין די גאַנצע סיטואַציע געווען קלאָר. איך האָב געוואוסט, אַז אין די הענד פון בראַנאַנצאַ געפינט זיך איצט דער גורל פון אַלע אונזערע פּאָליטישע פּלענער און מיינע פריינד האָבען מיך ריכטיג אויפמערקזאַם געמאַכט, אַז אויב איך און אַלע אָנפיהרער פון אונזער בעוועגונג ווילען נישט אַוועקגעהען צו דער תליה, דאַן מוז בראַנאַנצאַ אָפּגערוימט ווערען פון וועג.

אין אַ שעהנעם פריה-מאָרגען האָט מען פירשט בראַנאַנצאַ געטראָפען ליגען טויט אין דעם וועלדעל, וואָס פיהרט קיין מייערלינג.

פראַנץ יאָזעף האָט געוואוסט, אַז דאָס האָט אָפּגעטון רודאָלף מיט זיינע אָנהענגער און דערפאַר האָט ער שוין נישט געהאַלטען חייט צו בעשליסען אַוועקצושטעלען זיין זוהן אַלס פערברעכער פאַר'ן געריכט.

(ווייטער קומט).

שרעקליכע חלומות.

צוליב'ן אפגעשניטענעם פוס פון א מיידעל.

מיר האבען געהאט געשריבען וועגען די שרעקליכע חלומות, וואס דער טרוסקאוויצער סוחר ה. ברינגס לעבט דורך זייט עס איז געשטארבען זיין 23-יאהריגע שוועסטער, וועלכע קומט איהם צו חלום און פאדערט פון איהם, אז ער זאל אפזוכען איהר ארעבגענומענעם פוס, וועלכער איז נקבר געווארען אויפ'ן לעמבערגער בית עולם, ווייל זי האט קיין רוהע נישט, אט די דאזיגע ידיעות האבען ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס.

ה' אליעזר טויב, דער פערוואלטער פון דער יודישער בעשפייזונג-קיך, צו וועלכען ה' ברינגס האט זיך געווענדעט, אז ער זאל זיך בעמיהען אויפצוזוכען דעם פוס, האט תיכף געמאכט די נויטיגע שריט אויפצוזוכען דעם פוס.

עס האט זיך אבער ארויסגעשטעלט, אז דער פוס פון פרל. ברינגס, איז מיט דריי יאהר צוריק נאך בעגראבען געווארען אויף אן'אומבעוואוסטען פלאץ אויפ'ן לעמבערגער בית עולם און אין די ביכער געפונט זיך נישט אנגעצייכענט דער ארט, וואו עס געפונט זיך דער קבר.

אין צוזאמענהאנג דערמיט ווערען מיר געוואהר, אז ארעבגענומענע אברים פון א לעבעדיגען גוף ווערען לרוב אין לעמבערג בעגראבען צו עטליכע פון פערשידענע מענשען אויף איינמאל. דאס געשעהט נאטירליך נאר דאן, אויב עס זענען אין איין און דעם זעלבען טאג פארהאן עטליכע אפעראציעס און מען נעהמט ביי מעהרערע פערזאנען ארעב איין אדער מעהרערע אברים. אויב אבער עס איז נאר פארהאן איין אפעראציע און מען נעהמט ארעב בלויז פון איין מענש אן אבר, דאן ווערט ער בעגראבען, פערשטעהט זיך, אין א בעזונדערן קבר.

ביז איצט איז נישט געלונגען פעסטצושטעלען, צי דער פוס פון ה' טויב, צי דער פוס פון פרל. ברינגס איז נקבר געווארען אין א בעזונדערן קבר. אדער אין א בשותפות'דיגען קבר מיט אנדערע אברים.

נאר לאמיר אפילו אנגעהמען, אז ער איז נקבר געווארען אין א בעזונדערן קבר, וועלכען מען וואלט יא געקאנט אויפזוכען. אין דעם פאל וואלט אויך שווער, אדער כמעט אוממעגליך געווען ארויסצונעהמען דעם פוס פון לעמבערג קיין דראהאביטש און איהם מקבר זיין אויפ'ן דארטיגען בית עלמין, ווייל ראשית וואלט מען געמוזט האבען א דערלויבניש פון מאגיסטראט, וואס איז זעהר שווער צו בעקומען. שנית וואלט מען בעדארפט האבען א דערלויבניש פון בית דין און קהל, וואס קומט אויך נישט לייכט אן און דוי-טענס. און דאס איז דאס וויכטיגסטע:

וואלט מען גענומען גראבען דעם קבר, דאן וואלט מען דארט כמעט קיין צייכען נישט געפונען פון דעם פוס, וועלכען מען האט בעגראבען מיט העכער דריי יאהר צוריק.

עס שטעלט זיך דערום די פראגע:

„וואס בלייבט צו טון, כדי ה' ברינגס זאל אויפהערען געפלאגט צו ווערען נאכט-נעכטליך פון די חלומות, וואס ער האט?"

עס האט זיך שוין, ווי מען אינפארמירט, נישט איינמאל געטראפען אזא פאל. דעמאלט איז דאס בית דין מיט א מנין יודען ארויף אויפ'ן בית החיים און דעם מת אדער דעם בעזונדערען אבר פון מת, וואס געפונט זיך אויף אן'אנדערען בית עלמין, געבעטען מחילה.

ה' ברינגס איז אלזוי, ענטשלאסען זיך צו ווענדען צו דעם לעמבערגער ראבינאט אז ער זאל ארויס אויפ'ן בית עולם און בעטען מחילה, כדי זי זאל ענדליך בעקומען רוהע אין קבר.

א גרויסער סקאנדאל אין אמעריקא

א רויגער שווינדעל מיט מארפיום פאר פילם-ארטיסטינס.

ניו-יארק. — פון לאס אנזשעלאס מעלדעט מען, אז די בעקאנטע פילם-סטאר, די שעהנע אלמא רובענס, איז אין א האפנונגסלאזען צושטאנד אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל, ווייל זי האט זיך פערסמט מיט נארקאטישע מיטלען, וועלכע האט געברויכט שוין אין משך פון א לאנגער צייט.

דער דאזיגער פארפאל האט געמאכט אין האליוואוד א שטארקען רושם נישט נאר צוליב דער פערגיפטונג פון דער ארטיסטקע, נאר אויך צוליב דעם, וואס אין צוזאמענהאנג מיט דעם איז ענטדעקט געווארען א גרויסע באנאמע מיט נאר-קאטישע מיטלען, אין וועלכער עס זענען פער-מישט 8 בעקאנטע דאקטוירים. די דאזיגע דאק-טוירים האבען אויך דער שוישפילערין בעזארגט די נארקאטישע מיטלען, מיט וועלכע זי האט זיך פער'סמט.

מען האט ביי איהר געפונען א גאנצע קא-לעקציע רעצעפטען אויף די גיפטיגע מיטלען. 31 פון די רעצעפטען זענען געווען אונטערגעשריבען פון דעם דאקטאר ציטראן. די ארטיסטקע האט זיך אפגעזאגט צו געבען וואסערע גישט איז ער-קלערונגען וועגען דעם ענין. איהר מוטער האט ערקלערט, אז זי האט זיך צוגעוואוינט צו די נאר-קאטישע מיטלען, נאך א שווערער קראנקהייט, וואס זי האט אריבערגעטראגען, און אז זי פלעגט צאהלען פאר יעדע קליינע קעסטעלע מארפין צו 1250 פראנק.

די אויספארשונג האט אויך פעסטגעשטעלט, אז דער דאקטאר ציטראן פלעגט זיך הייסען בע-צאהלען צו 25 ביז 125 דאלאר פאר א וויזיט.

די געזעלשאפטליכע מיינונג איז זעהר אויפ-גערעגט פון דער דאזיגער אפערע און פאדערט שטרענגע רעפרעסיעס נעגען פערשידענע טונקעלע עלעמענטען, וואס פערפלייצען האליוואוד און ברענגען אריין אן'אומגעזונדטע אטמאספערע.

איינברוך-גנבה אין יום-כפור ווערט בעשטראפט

מיט שווערע תפיסה.

בערלין, (יטא") פארי'ן בערלינער געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען דעם פויליש[ן] יוד ראדאל, וועלכער איז אנגעקלאגט געווא-רען פאר דורכפיהרען א גנבה אין דער וואוינונג פון ראבינער ד"ר מאיר הילדעסהיימער. ראדאל האט אויפגעריסען די דירה פון ראבינער אום יום-כפור, בעת די גאנצע פאמיליע האט זיך געפונען אין שוהל, און צוגענומען א רייה ווערטפולע חפצים, די בעשולדיגונג האט זיך געשטיצט אויף א ראקטי-לאסקאפישען אנאליז. עס איז דערביי פעסטגעשטעלט געווארען, אז דער אנגעקלאגטער האט גענאסען פון א שטענדיגער פינאנציעלער שטיצע פון דער יודישער קהלה, וועלכע איז איהם פערשאפט געווארען א דאנק ראבינער ד"ר הילדעסהיימער. עס איז אויך פעסט-געשטעלט געווארען, אז ראדאל האט געקענט דעם פלאן פון דער וואוינונג, אין וועלכער ער האט געמאכט דעם איינברוך.

דער פראקוראר האט געפאדערט פאר'ן אנ-געקלאגטען אנדערטהאלבען יאהר תפיסה. דאס גע-ריכט האט איהם אבער פעראורטיילט צו 20 חדשים צוכטהויז, מאטיווירענדיג דעם הארבען אורטייל דער-מיט, וואס דער אופן פון איינברוך, ווי אויך די וואהל פון טאג זאגען עדות וועגען א נידעריגען מענשען-כאראקטער.

PORADNIA
WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.
פון מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט
און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-
לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער
הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
בעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

44 וויכטיג פאר מחותנים 44
קויפט נישט קיין
מעבעל
בעפאר איהר איבערציינט אייך נישט און מיין מעבעל-געשעפט
44 גדאנסקא (דלוגא) 44
Ch. LAZNIK, tel. 62-56
נאר ביי מיר קענט איהר קויפען מעבעל שיין, גוט און בילינ
בעמערק. אויך קויף איך פערשידענע מעבעל, דזהאקעטס, פעלצען, נאמאשינען און צאהל די העכסטע פרייזען.
קומט און איבערצייגט אייך!
44 44

יודישער קאמער-טעאטער
לייטונג: מ. בראדערזאן.
„ארדט"
זאכאדניא 43
היינט 2 פארשטעלונגען:
אנהויב 7.45 (פאפולערע פרייזען)
און 10 א זייגער אווענד
מיט'ן אנטייל פון גאנצען „ארדט"-אנסאמבל
דער פראכטפולער 5. קארנאוואל-פראגראם
„מאסקאראד"
א. נ.
1) איבערטור. 2) דער דייטש. 3) כשוף. 4) שאלות און תשובות. 5) דער וואלד-גזלן.
6) א מויד א צימעס. 7) א קרבן פון קארנאוואל. 9) דער ווייסער מאסקאראד.
ס'נעהמען אנטייל: שיינע מרים, א. ראזען, לאלא זילבערמאן, מינא בערן, מ. פעטערמאן,
זיסעלע בירל, לילי פערי, ש. דזשיגאן, מ. פולאווער, י. רייגלאס, מ. נעלקען, י. שומאכער,
ש. גאלדשטיין, מ. קאן און י. יעראס.
טעקסטען פון שלום עליכם, מ. בראדערזאן און י. אבערזשאנעק. :—: מוזיק-
קאמפ.: דוד בייגעלמאן. קאנס.: י. ריינגלאס. קאסט.דעקאר.: ד.
מאטוס און ש. בלום. ליכט-עפעקטען: י. יעראזאלימסקי.
די קאסע איז אפען טעגליך פון 6 אוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאכמ. און פון 7 אווענד.

די „גאלדענע געשעפטען" פון די יודישע נעפליים אין רוסלאנד.

(ענדע פון 3-טער זייט).

ביירלעך ארער שמו-זוגעלעך. די איבערוועגענדע מעהרהייט זייערע פערדינט בוכשטעבליך קוים וואסער אויף קאשע און לעבט אי ודער שרעקליכסטער דחקות און נויט. אט פון דער קאטעגאריע האבען זיך געגומען ביז איצט גאנצע 20,4 פראצענט פון אלע קאנדידאטען צו בעזעצען זיך אויף ערד אלס קאלאניסטען. דאס גיט א בעגריף וועגען דער אומ-דערטרעגליכער לאגע פון די אזוי-גערופענע „נעפ-לייט" אין די שטעט און שטעטלעך פון אוקראינע און ווייס-רוסלאנד.

א בולט'ער בילד פון דער לאגע פון די דאזיגע יודישע נעפליים געפינט זיך אין „פראזדא א יעווד רעיאך", וואו עס ווערט ציטירט די רעזולטאטען פון דער אויספארשונג, וואס איז געמאכט געווארען דורך א ספעציעלער קאמיסיע פון דעם צענטראלען קאמיטעט פון דער קאמוניסטישער פארטיי אין ווייס-רוסלאנד. אט איז דער אינווענטאר פון אן-„אוניזוערסאלנעם מאגאזין" פון א יודישען נעפמאן אין שטעטעל פאריטשי:

2 בלעכענע באנקעס, 25 מיליראווענע טעפ, 10 פונט זייף, 10 טעלער, 1 צוקער-טעפעל, 2 טשאיניקעס, 12 גלעזער, 6 לאמפען-גלעזלעך, 3 פעקלעך קאזע, האלדשנירלעך, קלעפלעך, 12 פעקלעך נאדלען, 12 קאזע-טאסלעך, 5 קעסטעלעך פור-רע, 500 גראם צוקערקעס, 5 הויזען-רימענס, 12 פראסטע בליישטיפטען, שרייב-ביכלעך, 5 קעסטעלעך מאן, 5 אייזערנע טעפ, 2 פאר זאלץ, 15 פונט קעראסין, 10 פונט סאליעס, 3 זייפען, סעמעטשקעס, ווייסע און שווארצע, 6 לאמפען, 2 פונט קראסקעס, 2 שלעסער, 12 קלעצלעך פארים.

די אונטערזוכונגס-קאמיסיע זאגט עדות, אז זי איז נעווען אין אט דעם דאזיגען קלייטעל רווקא אין א מארק-טאג האלב 2 א זייגער בייטאג האט דער פריזון אין קאסע בעטראפען 1 רובל מיט 60 קאפיקעס. דער דאזיגער „נעפמאן" מיט זיין משפחה פון דריי נפשות איז א בעל-הוצאה 38 קאפיקעס א טאג.

די דאזיגע ציפערען רעדען פאר זיך אליין. קיין קאמענטארען זענען נישט נויטיג. און זאגען, אז אט-אט-די יודען נעפליים נעהמען ביי די גוים אדעק דאס שטיקעל ברויט פון מויל — איז א פשוט'ער אומזין.

ל. ג—מאן.

טעלעגראמען.

רומענישע יודען אין אמעריקא זאמלען 250,000 דאלאר

פאר די הונגערליידענדע אין בעסאראביען.

ניו-יארק, (יט"א) היינט איז דא אפגע-האלטען געווארען א קאנפערענץ פון די רומענישע יודען אין די פעראייניגטע שטאטען, געווידמעט דער שרעקליכער לאגע פון די הונגער-ליידענדע אין בע-סאראביען.

נאכדעם ווי עס זענען אויסגעהערט געווארען אויספיהרליכע בעריכטען וועגען דער לאגע, איז בע-שלאסען געווארען צו זאמלען 250,000 דאלאר אויף צו ערטיילען הילף די הונגער-ליידענדע יודען אין בע-סאראביען.

א פערפלייצונג אין ארץ-ישראל

דער ים-כנרת ארויס פון די ברעגען.

ירושלים, (יטא") דער ים-כנרת איז ארויס פון די ברעגען און פערגאסען די ארומיגע ערד-שטחים. אויך לארד מעלטשעטס ערד-שטחים ביי אמגדל געפינען זיך אונטער וואסער.

די הונגער-קאטאסטראפע אין כינא.

לאנדאן, 23 (ספ. טעל.) דער פארשטע-הער פון דעם אינטערנאציאנאלען קאמיטעט צו העלפען די קרבנות פון הונגער אין כינא, האט איבערגעשיקט א שרעקליכען בעריכט וועגען דער גרויס פון דער הונגער-קאטאסטראפע. אין איינעם פון די קרייזען זענען הונדערט משפחות בענאנגען זעלבסטמארד, נישט קענענדיג פערטראגען מעהר די אונגעהויערע הונגער-יסורים. אין פראווינץ טאנזו הונגערן פון 120 טויזענד איינוואוינער גאנצע 70 טויזענד. פאר איין מאהלצייט קען מען בעקומען א גאנצען שטח ערד. די איינוואוינער טרינקען גראז און עסען.

פרעסע-קאנפערענץ אין ארטיסטען-פעראיין

וועגען דעם טומעל צוליב די אויסלענדישע ארטיסטען.

ווארשא, 23 (טעלעפאניש פון אונזער קאר-רעספאנדענט) היינט איז דא פארגעקומען א פרע-סע-קאנפערענץ אין ארטיסטען-פעראיין. צום ערש-טען מאל זענען אויך איינגעלאדען געווארען אויף דער קאנפערענץ די קארעספאנדענטען פון אויסער-שטעטישע צייטונגען. מצד דעם „פאלקסבלאט" איז געווען פערטרעטען ה' ש. יאנאווסקי.

די קאנפערענץ איז נערופען געוואָרען אין צו-זאמענהאנג מיט דער פאלעמיק, וואס עס האט זיך אויפגעהויבען אין דער פרעסע, וועגען דער בעציהונג פון ארטיסטען-פעראיין צו אויסלענדישע יודישע ארטיסטען.

דעם פארזיץ פון דער קאנפערענץ האט גע-פיהרט דער ארטיסט י. גאזשיק, דער סעקרעטאר פון פעראיין ה' יבילער האט בעריכטעט וועגען דעם איצטיגען מצב פון יודישען טעאטער.

פון בעריכט ווייזט זיך ארויס, אז דער פעראיין צעהלט איצט 300 מיטגלידער צוטיילט אויף 17 טרופעס. די בעציהונג פון פעראיין צו אויסלענדישע ארטיסטען איז א פאזיטיווע. דער פעראיין האט א סך מיטגעהאלפען אויסלענדישע ארטיסטען זיך איינ-צוארדנען אין פוילען. אפילו ארטיסטען פון סאוויעט-רוסלאנד, וועלכע עס ווערען געמאכט גרויסע שווע-ריגקייטען האט אויך דער פעראיין מיטגעהאלפען איינצוארדנען.

וואס שייך דעם אינצידענט מיט דעם ארטיסט טייטעלבוים איז ער ענטשטאנען נאר דערפאר, ווייל טייטעלבוים האט פערשפעטיגט מיט'ן אפגעבען זיינע פאפירען, בכלל ערקלערט ה' יבילער קאן דער ארטיסטען-פעראיין אויספועל'ן ביי יעדען פאל, אויב מויל מאכען שוועריגקייט פאר אויסלענדישע אר-טיסטען.

די גענעראל-פערזאמלונג
פון לאדזער.קרעדיט=פעראיין פאמארסקא 21.

דינסטאג, דעם 26-טען ד. ח. קומט-פאר די יעהרליכע גענעראל-פערזאמלונג פון לאדזער-קרעדיט פעראיין פאמארסקא 21. די איינטריטס-קארטען צו דער גענעראל - פערזאמלונג וועלען ארויס געגעבען ווערען דורך דעם קרעדיט - פעראיין נאר ביז מאנטאג דעם 25-טען פעברואר 2 נאכמיטאג אויף דער גענעראל - פערזאמלונג וועלען צווישען אנדערע וויכטיגע אנגעלעגנהייטען בעשטימט ווערען :

1) דאס אקצעפטירען דעם בעשלוס פון דער לעצטער אויסערגעוועהנליכער גענעראל-פערזאמלונג צו צאהלען נאר א האלב פראצ. פאר נישט פינקטליכע בעצאהלטע ראטען אנשטאט 1 פראצ.

2) צו פערקלענערן דאס צאהלען אויף אדמיניסטראציע-קאסטען.

3) דאס וועהלען פון 6 מיטגלידער אויסער דער דירעקציע צווישען די הויזבעזיצער אלס טעקסאטארען, וועלכע זאלען האבען דאס רעכט צו בעשטימען די הויך פון יעדער פערלאנגטער נייער אנלייהע אין דער טאוואראשיסטווע.

4) צו עמפפעהלען דעם קרעדיט-פעראיין אונטערצושטיצען די נייגעפפענטע קאאפעראטיוו-באנק ביי דעם צענטראלען הויזבעזיצער-פעראיין, דורך צפענען ביי איהר אנ'אויסצאהלונגסשטעלע פאר פעליגע קופאנעס א. ד. ג.

5) צו דעצידירען דאס אבלעגען פון דער וואהל פון דער דירעקציע ווי אין אויפזיכטס-ראט ביז עס וועט בעשטעטיגט ווערען מצד דער מאכט די ענדערונג פון סטאטוט צו וועהלען דורך רעפרעזענטאנטען. אט די אלע וויכטיגע אנגעלעגנהייטען פערפליכטען אלע מיטגלידער צו קומען דינסטאג דעם 26 טען פעברואר 1929 צאהלרייך צו דער גענעראל-פערזאמלונג.

דר. בראמסאן קומט קיין לאדז.

קיין פוילען איז געקומען דער פארזיצער פון דער צענטראל-פערוואלטונג פונ'ם וועלט-פערבאנד „ארט", דער געוועזענער מיטגליד פון דער רוסישער נאציאנאל-ארסטאזענע רומע, ד"ר ליאָ בראמסאן. ד"ר בראמסאן הייליט איצט אין ווארשא. זיין קומען קיין פוילען שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט דער גרויסער אקציע, וואס „ארט" נעהמט פאר אין פוילען.

אין דער זעלבער אנגעלעגענהייט וועט ד"ר בראמסאן אויך פעזוכען לאדז. אין לאדז וועט ער האבען א ספעציעלע אויפגאבע צו פעראינטערעסירען מיט דער „ארט"-טעטיגקייט יענע ווירטשאפטליכע קרייזען, וואס האבען זיך ביז איצט נישט אקטיוו בעטייליגט אין די ארבייטען פון „ארט". וועגען דעם בעזוך פון ד"ר בראמסאן און וועגען זיין פערזאן וועלען מיר נאך אויספיהרליך שרייבען.

פון „אהל-יעקב".

די שוהל „אהל יעקב" האט שוין א טראדיציע צו זיין די ערשטע ביי די ציוניסטישע פייערונגען, אויך נעכטען שבת בעת'ן דאוונען איז אין דער דערמאהנטער שוהל איינגעארדענט געווארען א ספעציעלע פייערונג, צוליב דעם 10-יאהרטאג (וואס פאלט אוים היינטיגע וואך) פון דעם היסטארישען געשעהעניש, ווען די ציוניסטישע פארשטעהער האבען פארגעלעגט פאר דער פרידענס-קאנפערענץ אין פאריז די פאדערונגען וועגען ארץ-ישראל. דער שטענדיגער מטיף פון דער שוהל, ה' א. לובאשיצקי האט געהאלטען א בעגייסטערטע רעדע וועגען דעם ראוינען געשעהעניש און בעת די עליות האט מען געמאכט א ספעציעלען „מי שברך" די ציוניסטישע מנהיגים ד"ר וויצמאן, נחום סאקאלאוו און ק. אוסישקין און מען האט מנדר געווען לטובת דעם „קרן הקימת" און „קרן היסוד".

פון פאלקס-אוניווערזיטעט
ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

היינט, זונטאג, ווערט איינגעארדענט אין דער פאלקס-אוניווערזיטעט א פארלעזונג פון רעד. י. אוגער אד"ט: „וואס איז אזוינס ראסע און פאלק". די פארלעזונג קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

אפטייקען
היינט נאכט-דיזשורען.

(2) מ. עפשטיין (פיעטריקאווער 225); מ. בארטאשעווסקי (פיעטריקאווער 95); מ. ראזענבלום (ציגעל-נאם 12); גארפיין (חסכארניא 54); י. קאפעראזסקא (נאוואמיעסקא 15).

פערזאמלונג פון „גמילת-חסדים"
אין שייבלער'ס ראיאן.

(—) היינט קומט פאר די אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער אהנפראצענטיגער הלואות-קאסע (גלובנא 62) אין שייבלערס ראיאן.

קאלעקטיווע אויסשטעלונג
אין דער שטאטישער אויסשטעלונג.

אין דער שטעטישער גאלעריע קומט היינט 12 א זייגער בייטאג פאר די פייערליכע ערעפנונג פון א קאלעקטיווער אויסשטעלונג, אין וועלכער עס נעהמען אנטייל דער וועלט-בעריהמטער מאריא גראשעווסקי פון ווילנע, אדאם מאלצקי פון קראקא, דער טאלאנטפולער לאדזער מאלער מיעטשיסלאוו אלעי, וועט פארשטעלען די רעזולטאטען פון זיין לאנגיעהריגער ארטיסטישער וואנדערונגען, איבער אמעריקע, פראנקרייך און דייטשלאנד. א חוץ דעם נעהמען אנטייל אין דער אויסשטעלונג די לאדזער קינסטלער וואצלאוו דאבראוואלסקי, קאנסטאנטי מאצקעוויטש, זענאביוש פארושקא, ריטשארד ראדוואנסקי און אנטאני וויפעל.

ווערש אויף ראטעס!
אויבערהעמדער, נאכטהעמדער

פון די בעסטע פאפעלינען, זעפירען א. א. שטאפען קען מען בעקומען אמביליגסטען נאר אין דער בעקאנטער וועש-פראצאווניע פון

י. ווארביעטשיק
41 קילינסקי 41

ראציעלע בעהאנדלונג! געדענקט די אדרעס!

מיר זעהען פאר

אז אין דער פאר יום-טוב-צייט וועלען מיר זיין פערווארפען מיט פיל ארבייט; מיר ראטען דעריבער דער ג' קונדשאפט, כדי פינקטליך און זארגפעלטיג אויסצופיהרען די ארבייט

שויך איצט

געבען אייער גארדעראב צו

כעמישע רייניגונג און פארבען

PAROWA CHEMICZNA PRALNIA i FARBIARNIA
oraz wyprawianie i farbowanie skórek futrzanych.

פיליעס: פיעטריקאווער 4, 67 און 147
טעל. 87 27. גלובנא 48, נאפיורקאווסקא 39 און זשגאווסקא 47

זינגער'ס נייה-מאשינען

בעקומט איהר נור אין דער בעוואוסטער אגענטור פון ד. שטשעשליווי, אלעקסאנדריסקא 27 (מרדכי גבאי'ס גאר). קומט און איבערציינט אייך!

בעמערקונג: ספעציאל-מאשינען אלע סארטען אבערלאק, קריטע, פארפיטער, לעכער, זוילען א. א. אלעס צו בעקומען אויף לייכטע בעדינגונגען. כ'לערן אויך אויס נייהען אויף די אלע מאשינען.

אפרענעריץ

קוואליפיצירט אין א וואכנבעטרין- און כירורג קליניק פון זאפארט געבראויכט

ווענדען זיך פון 7—8 אוו. 6-טען שיערפיגן 1 צו ה' ד"ר קאנטאר

אחרי מחלה כבדה וקצרה נלקחת מאתנו האשה היקרה בנשים

נ. ע.

גליקא פארזענטשעווסקי

אשת ר' בעריש נ"י

נפטרה בש"ט בשנת השבעים ואחד לימי חי'

הלוי' למנוחת עולמים תהי' היום ב' ום א' תשא, י"ד לחודש אדר ראשון תרפ"ט בשעה 12 בצהרים ייחיב זגערזשער 36.

המתאבלים: בני', כלתי', חתנה ובתה וכל משפחתה.

ביי דער לעטשניצע „SANITAS" צעגעלניאנא 29, טעל. 44-51

איז געעפענט געווארען א ווענעראלאגישע בעראטונגס-שטעל פאר ווענערישע, הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע.

בעראטונג 3 זל.

לעטשניצע „SANITAS" צעגעלניאנא 29, טעל. 44-51

אלע ארט ספעציאליסטען אין דענטיסטיק. קווארץ לאמפ, רענטגען. עלעקטריציטעט און אלע ארט אנאליזען, ליכט היילשטראהלען-קאבינעט.

בעראטונג 4 זל.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dn. 19 do 25 lutego 1929 r. wł.

Dla dorosłych:

„Anioł ulicy"

Dramat w 10 aktach. W rolach głównych: **Janet GAYNOR, Charles FARRELL**

Dla młodzieży:

ROBINZON w DŻUNGLI

Obraz w 10-ciu aktach, według powieści I. R. Wyssa p. t. „Szwajcarski Robinzon" (Serja II.)

Następny program:

„PAN TADEUSZ"

ביז 25 זלאטעס טעגליך

קען יעדער, אויך פרויען, פערדינען דורך לייכטע ארבייט (אפילו ביים שרייב-טיש) אין 2—3 שעה

שרייבט זאפארט צו:

Verlag „AUFBAU„ Berlin N 4.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,

הויט- און ווענערישע קראנקהייטען און ליבעסשוואכע. נעמט אן פון 4—7 אין אווענט

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז איך בעזיץ א גרויסען אויסוואהל פון זעמטליכע גארנען ווי: שטרייך=גארן, נייה=גארן, געפארבט און מערציזירט ווי אויך קווייטער=וואל צו ביליגע פרייזען.

מיט אכטונג
מ. העבער, 20 נאוואמיעסקא 20
טעל. 39-59.

4496

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל 34-72
נעמט אן פון 6—8 אווענד.

Ogłoszenie.

Opierając się na Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31 sierpnia 1926 roku o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku (Dz.U.R.P. Nr. 91, poz. 527), na Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 lipca 1928 roku o regulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów, oraz cegły (Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 761), oraz na uchwale Magistratu m. Łodzi Nr. 355 z dnia 16 kwietnia 1926 roku niniejszem podaję do wiadomości mieszkańcom m. Łodzi co następuje:

Uchwałą Magistratu m. Łodzi Nr. 199 z dnia 21 lutego 1929 roku zostały wyznaczone następujące ceny maksymalne (najwyższe):

Na mięso wieprzowe i wyroby masarskie za 1 kg. w detalu:

1.	wieprzowina	zł. 2 gr. 74	18.	baleron gotowany	zł. 6 gr. 70
2.	wieprzowina bez dokł.	„ 3 „ 40	19.	„ surowy	„ 5 „ 20
3.	schab i baleron	„ 3 „ 40	20.	boczek sur. wędz.	„ 4 „ 60
4.	słonina	„ 3 „ 60	21.	„ gotowany	„ 5 „ —
5.	sadło	„ 3 „ 60	22.	szmalec	„ 4 „ 10
6.	salceson	„ 3 „ 60	23.	słonina paprykowana	„ 4 „ 90
7.	kiełbasa krajana	„ 3 „ 60	24.	siekane	do umowy
8.	„ serdelowa	„ 3 „ 60	25.	polędwica sur. wędz.	zł. 7 gr. 10
9.	pasztetowa	„ 4 „ 60	26.	kiełbasa surowa	do umowy
10.	serdelki	„ 4 „ 80	27.	rolada	zł. 4 gr. 60
11.	podgarlana	„ 2 „ 60	28.	kiełbasa sucha	„ 8 „ 40
12.	czarna	„ 2 „ 60	29.	salami	„ 8 „ 40
13.	kaszanka	„ 1 „ 40	30.	parówki	„ 5 „ 60
14.	krakowska	„ 4 „ 60	31.	kiełbasa sucha polska	„ 6 „ 50
15.	szynka gotowana	„ 6 „ 70	32.	„ „ moskiewska	„ 6 „ 50
16.	szynka sur. wędz.	„ 3 „ 90	33.	„ „ myśliwska	„ 8 „ —
17.	szynka bez kości	„ 4 „ 40	34.	salami miękkie	„ 5 „ 60

W myśl § 10 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych winni żądania lub pobierania cen wyższych od wyznaczonych będą ukarani przez władzę administracyjną I-ej Instancji według art 4 i 5 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej **aresztem do 6-ciu tygodni lub grzywną do 10.000.— złotych,** o ile dany czyn nie ulega surowszemu ukaraniu w myśl innych Ustaw Karnych.

Wyżej wyznaczone ceny maksymalne obowiązują na terenie m. Łodzi od dnia następnego po ogłoszeniu.

Łódź, dnia 22 lutego 1929 roku

Prezydent m. Łodzi (—) Br. Ziemięcki.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ —60 „ „ „ „ 4 „
פאר א מילימעטער-שורה: פאר'ן טעקסט—12 „ „ „ „ —18 „ „ „ „ 8 „
אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז די פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmana.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.